

HÖSTEN 2017

Norrlandsfondens Konjunkturbarometer

**NORRLANDS
FONDEN**

TOPPLÅN FÖR FÖRETAG SEDAN 1961

Förord	3
Sammanfattning	4

BRANSCHANALYSER

Industri	6
Massa- och pappersindustri	7
Verkstadsindustri	8
Trävaruindustri	9
Livsmedelsindustri	10
Byggverksamhet	10
IT-tjänster	11
Företagstjänster	11
Sällanköpshandel	12
Bilhandel	12
Transport & Logistik	13
Fastighetsverksamhet	13
Turism	14
Exporten i Norrland	15
Bakgrundsfakta	16
Omsättning och lönesumma	17

LÄNSÖVERSIKTER

Gävleborgs län	18
Västernorrlands län	19
Jämtlands län	20
Västerbottens län	21
Norrbottens län	22
Branschöversikt	23
Undersökningsmetodik	23

Intressenter

En årlig konjunkturbarometer för Norrland har genomförts sedan 1988. Ett uppehåll gjordes 1999. Den görs i dag av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Norrlandsfonden.

Projektsvarig Petter Alapää, Norrlandsfonden
tfn 0920-24 42 58, petter.alapaa@norrlandsfonden.se

Produktion Sofia Nilsson, Statistiska centralbyrån
tfn 010-479 41 16, sofia.nilsson@scb.se
En pdf-fil kan hämtas hem från www.norrlandsfonden.se.

Om undersökningen

Konjunkturbarometern för Norrland bygger på en postenkät till ca 1 000 företag inom följande huvudbranscher: industri, byggverksamhet, sällanköpshandel, bilhandel, transport & logistik, fastighetsverksamhet, företagstjänster, IT-tjänster samt turism. Undersökningen, som ger en totalbild för hela Norrland, har dessutom brutits ned på de 5 länen Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län.

Höstens mätningar – där svaren från företagen samlats in under september och början av oktober – avser utfall för första halvåret 2017, en nulägesbeskrivning för hösten i år och en prognos för första halvåret 2018. En utförligare beskrivning av undersökningen finns under rubriken undersökningsmetodik på sidan 23.

Bred uppgång i konjunkturen

Det har åter blivit dags att presentera konjunkturbarometern för våra fem län i Norrland. I år har vi förbättrat layouten och använt oss av tidsserier för att visa utvecklingen av branscherna över tid. Vi hoppas att du som läsare ska få en ännu bättre överblick över konjunkturutvecklingen i Norrland och en bättre läsupplevelse av rapporten.

I fjol tog konjunkturen ett steg i rätt riktning och det är glädjande att konstatera att konjunkturläget för det norrländska näringslivet i år förbättrats betydligt. Uppgången har skett på bred front och allt fler delar av näringslivet befinner sig nu i ett starkt läge. Det urstarka läget inom branschen för IT-tjänster fortsätter men även fastighetsbranschen har klivit in i högkonjunkturen. Flertalet branscher, inklusive byggbranschen och företagstjänster, gränsar till högkonjunktur. Även industrin, som har störst tyngd i barometern, befinner sig klart över normalläge.

Konjunkturen i länen fortsätter befinna sig i olika lägen men i samtliga län är konjunkturen starkare än normalt. Norrbotten befinner sig för närvarande i en högkonjunktur och Gävleborg precis på gränsen.

Företagen i Norrland ser ljus på framtiden och prognoserna tyder på att temperaturen i näringslivet höjs kommande halvår då flera branscher tar klivet in i högkonjunktur. Industrikonjunkturen fortsätter uppåt och den goda konjunkturen fortsätter för bland annat IT-branschen. I år är det Norrbotten som ser mest optimistiskt på framtiden och tror att högkonjunkturen stärks till våren.

Jag vill avslutningsvis passa på att tacka alla de företag över hela Norrland som har ställt upp med sin tid genom att svara på vår undersökning. Av de drygt 1000 arbetsställena i urvalet har mer än tre fjärdedelar besvarat enkäten. Företagen i undersökningen får nu ett exemplar av rapporten där de kan ställa det egna företaget i förhållande till övriga i branschen eller länet.

Lars-Olov Söderström
VD, Norrlandsfonden

STARKT KONJUNKTURLÄGE

Konjunkturen har förbättrats väsentligt i det norrländska näringslivet och börjar närma sig en högkonjunktur. Uppgången har skett på bred front och de flesta branscherna ser ljus på framtiden.

Sverige uppvisar stark tillväxt och höga tillväxtsiffror har redovisats under första och andra kvartalet i år. Drivkraften i ekonomin de senaste åren har främst varit inhemsk efterfrågan med hushållskonsumtionen och bruttoinvesteringarna i spetsen. Andra kvartalet i år agerade dock exporten draglok och lämnade det största bidraget till tillväxten. Stämningen i det svenska näringslivet är betydligt bättre än normalt och framförallt industriföretagen och byggföretagen vittnar om ett starkt läge.

Att det är bra drag i den svenska ekonomin ger även avtryck i årets konjunkturbarometer för Norrland. För det norrländska näringslivet som helhet har konjunkturen förbättrats väsentligt under året och kan nu betraktas som starkare än normalt. De norrländska företagens egna bedömningar av den rådande konjunkturen speglas av att konjunkturindex, som kan anta värden mellan -100 och +100, tog ett rejält kliv framåt och steg från +8 förra året till +32 i år. Ett värde på +40 brukar betraktas som högkonjunktur och det nuvarande läget innebär att företagen har lämnat normalkonjunkturen och börjar närma sig högkonjunktur. Det goda läget väntas stärkas till våren och företagen ser tecken på en begynnande högkonjunktur.

I samtliga norrländska län är konjunkturen starkare än normalt. Det fortsätter dock att finnas regionala skillnader i konjunkturläget. Norrbotten befinner sig för närvarande i en högkonjunktur efter ett kraftigt uppsving för industrin. Gävleborg ligger strax under högkonjunktur och både industrin och byggbranschen har förbättrats markant. I Jämtland har konjunkturen stärkts sedan förra hösten, till följd av bland annat en starkare byggkonjunktur. I Västerbotten var det en bred uppgång från fjolåret och handelsbranschen går starkast i Norrland. Trots en betydande förbättring av konjunkturindex sedan förra mätningen finns det svagaste konjunkturläget i höst i Västernorrland.

Företagen ser ljus på framtiden med en betydande förbättring av konjunkturen. Till våren tror företagen att näringslivet som helhet tar klivet in i högkonjunktur och de flesta branscher spår en uppgång. Starkast framtidsstro uppvisar företag inom IT-tjänster där konjunkturen redan är urstark. Även konsulttjänster inom andra områden än IT, betecknat företagstjänster, väntar sig en kraftig uppgång kom-

mande halvår. Nästa år tror även företagen att turismen till Norrland ökar och att denna bransch börjar gränsa till högkonjunktur.

Det starkaste nuvarande konjunkturläget noteras inom IT-tjänsterna där högkonjunkturen består från i fjol. Branschen förväntar sig även en högre efterfrågan på deras tjänster till våren. Den mest betydande förbättringen sedan förra hösten har dock skett för de norrländska industriföretagen där läget nu är starkare än normalt och ligger på +33 vilket innebär att den har tagit ett stort steg närmare en högkonjunktur. Det råder större samstämmighet mellan industrins delbranscher än i fjol. Starkast konjunkturbedömning gör företagen inom trävaruindustrin samt massa- och pappersindustrin. Till våren bedömer industriföretagen att uppgången fortsätter och den kemiska industrin räknar med störst uppsving kommande halvår.

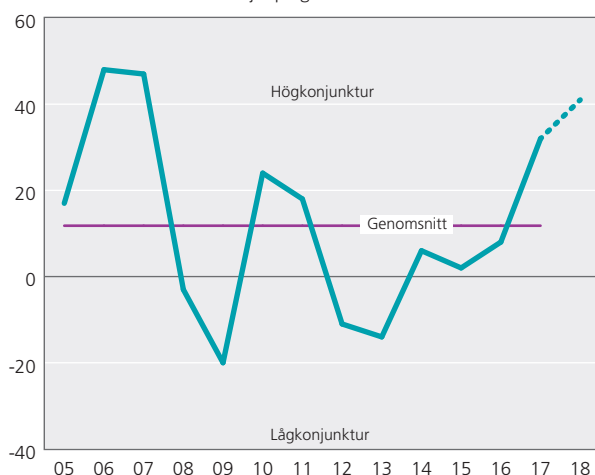
Industrikonjunkturen skiljer sig dock mellan länen. Det råder högkonjunktur inom industrin i Norrbotten. Industrin i Gävleborg gränsar till högkonjunktur. I Jämtland och Västerbotten är konjunkturen något starkare än normalt. Svagast är industrin i Västernorrland där den ligger kvar i ett normalt läge. Inför våren spår företagen i Norrbotten att högkonjunkturen består. Övriga län tror på en förstärkning av konjunkturen där Gävleborg tar steget in i högkonjunktur.

Läget för byggbranschen har förbättrats väsentligt sedan förra hösten. Bygget ökar i Norrland men utvecklingen är något ojämn över länen. Byggkonjunkturen ligger på en mycket hög nivå i Gävleborg, Västernorrland och Jämtland. Även om konjunkturindex för byggföretagen har ökat i Västerbotten sedan i fjol tar inte byggbranschen steget in i högkonjunktur och läget är nu starkare än normalt. I Norrbotten fortsätter byggbranschen ligga inom ramen för normalkonjunktur. Framtidsutsikterna ser relativt positiva ut då byggföretagen tror att det goda läget består till våren.

Inom sällanköpshandeln, som redovisas exklusive bilhandeln, noteras det lägsta konjunkturindexet av samtliga branscher och indexet backade för andra året i rad. Detta kan ses i samband med att det råder viss osäkerhet i branschen med ökad konkurrens från näthandeln. Starkast går sällanköpshandeln i Västerbotten medan läget är betydligt svagare i Jämtland och Gävleborg. Prognoserna inför våren

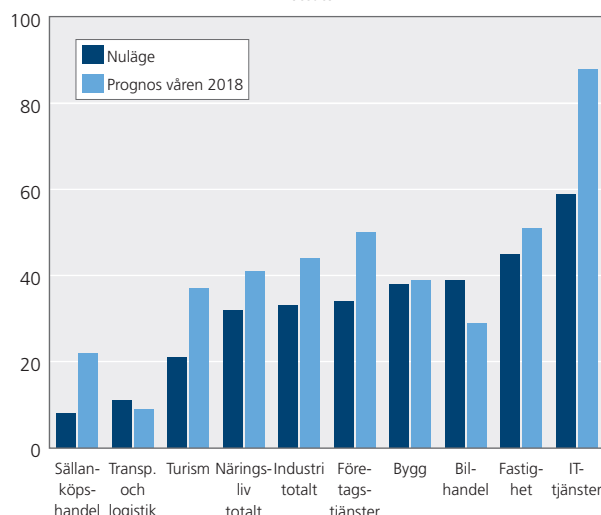
KONJUNKTURINDEX FÖR NORRLAND

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

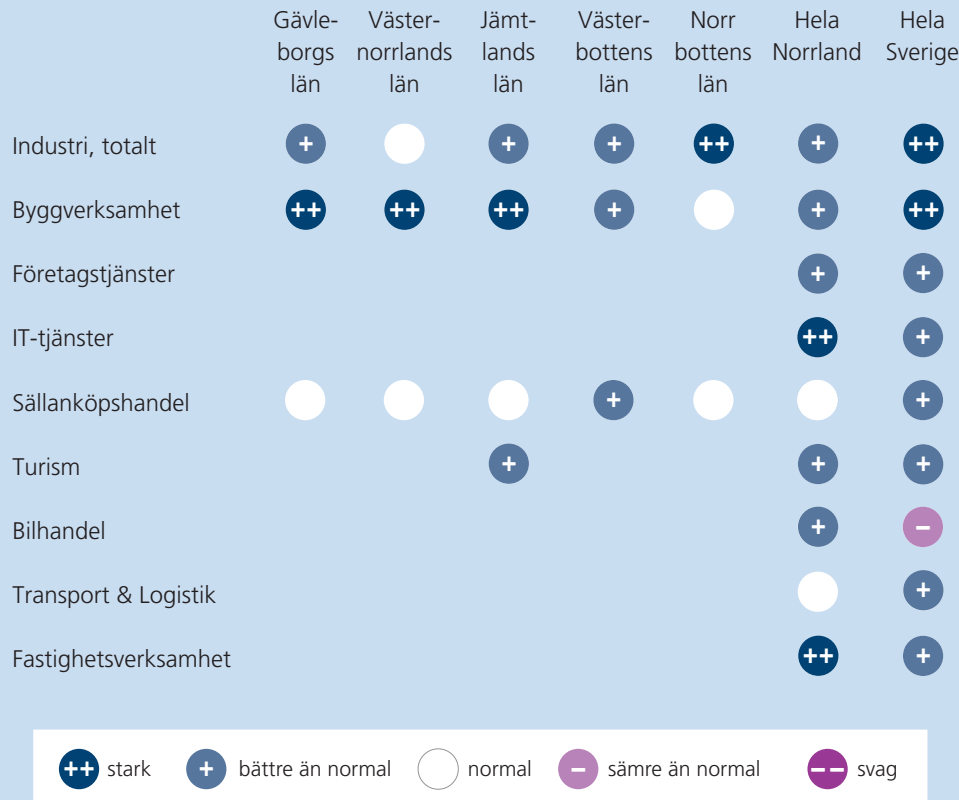

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER

Nettotal

REGIONAL BRANSCHKONJUNKTUR tendens under hösten 2017

Konjunkturen i Norrland

Det går bättre för industrin i Norrland som helhet jämfört med förra hösten och konjunkturen befinner sig nu i ett starkare läge än normalt. Industrikonjunkturen har framförallt fått ett uppsving i Norrbottens län men betydande förbättringar har även skett i Gävleborg och Västerbotten. Transport och logistikbranschen har dock tagit ett kliv tillbaka från förra hösten men läget fortsätter vara relativt starkt. Inom sällanköpshandeln är läget dämpat jämfört med förra hösten för merparten av länen och endast i Västerbotten fortsätter läget vara starkare än normalt. En klar förbättring för sällanköpshandeln har dock skett i Västernorrland sedan förra hösten. Byggbranschen går mycket starkt och i Gävleborg, Västernorrland och Jämtland befinner sig branschen i högkonjunktur. Byggkonjunkturen har även stärkts i Västerbotten och Norrbotten. Företagstjänster visar en mycket stark utveckling sedan förra hösten och läget för IT-tjänster fortsätter vara urstarkt. Fastighetsverksamhet har tagit ett steg in i högkonjunkturen medan bilhandeln har tagit ett steg tillbaka och ligger nu strax under gränsen till högkonjunktur. Konjunkturindex för turismen i Jämtland har stärkts under året.

är spretiga men sällanköpshandlarna i Västerbotten tror på högkonjunktur till våren.

Läget har dämpats något inom bilhandeln men det starka konjunkturläget består. Bilförsäljningen har avtagit något och detsamma gäller lönsamheten. Trots detta tros det starka läget fortsätta in i 2018 och företagen bedömer att nuvarande försäljningsvolym består.

Inom företagstjänster, där IT-tjänster inte ingår, har läget förbättrats väsentligt jämfört med förra mätningen. Efterfrågan har stärkts och lönsamheten har förbättrats rejält. Läget tros stärkas ytterligare men företagen märker av bristen på branschkompetent personal, vilket kan bidra till en dämpning av tillväxten.

Det högsta konjunkturindexet i höst uppmättes i IT-branschen där det även råder stor optimism om framtiden. Faktureringen ökade markant under våren och fortsätter ligga kvar på en hög nivå. För att möta den ökade efterfrågan har företagen nyrekryterat och lönsamheten i branschen är fortsatt god. Trots det urstarka läget tror företagen på en högre efterfrågan på deras tjänster till våren och en fortsatt konjunkturförstärkning. I likhet med branschen för företagstjänster ger tillgången på arbetskraft företagen viss oro och det fortsätter vara det största hindret för fortsatt expansion.

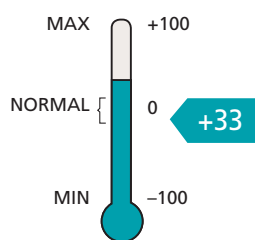
Konjunkturen inom turistbranschen har stärkts ordentligt i höstens mätning och läget är nu starkare än normalt. Omsättningen har ökat kraftigt under både vinter- och sommarsäsongen och företagen ser ljus på framtiden. I Jämtland, som är det enda länet där turistnäringen särredovisas, har turismen fått ett rejält uppsving och prognoserna framöver är positiva.

Efter uppgången i fjol har konjunkturbedömningen inom transport- och logistikbranschen dämpats i år och fallit tillbaka från +28 till +11 i höstens mätning. Läget fortsätter dock vara förhållningsvis starkt. Transportvolymerna ökade för merparten av företagen under första halvåret och har fortsatt att stiga under årets andra halva. Det kan ses som ett resultat av den generella konjunkturuppgången och i synnerhet uppsvinget inom industrin bidrar till att behovet av transporter ökar.

Det råder ett gott läge inom fastighetsbranschen. Branschen befinner sig för närvarande i högkonjunktur och höstens index är det högsta uppmätta sedan branschen togs med i undersökningen. Branschen uppvisar en stark omsättningsutveckling och en kraftigt förbättrad lönsamhet.

Sysselsättningen i Norrland fortsätter uppvisa positiva tecken och flera branscher uppger att de genomfört nyanställningar. Arbetsmarknaden bland IT-tjänsteföretagen fortsätter vara glödhet, en majoritet av företagen har nyrekryterat personal, men tre av fyra företag anser att det är svårt att hitta branschkompetent personal. En liknade situation råder för branschen för företagstjänster där företagen tror sig behöva nyrekrytera till våren men hälften av företagen uppger att tillgången på branschkompetent personal sätter käppar i hjulet för fortsatt expansion. Sysselsättningen har även ökat väsentligt inom byggverksamhet och företag inom turistbranschen. Antal anställda har även ökat för industriföretagen. Den starkaste sysselsättningsutvecklingen rapporteras inom stål- och metallindustrin. Efter att ha skurit ned på personalstyrkan är nu sysselsättningen inom sällanköpshandeln stabil. ■

Konjunkturindex

PROGNOS INFÖR VÅREN 2018

Konjunktur- utsikter

Total produktionsvolym

Orderingång från exportmarknaden

Orderingång från hemmamarknaden

Antal anställda

KRAFTIGT UPPSVING

Industrikonjunkturen i Norrland har förbättrats kraftigt det senaste året. Uppgången gäller samtliga län och i stort sett samtliga delbranscher inom industrin. De flesta branscherna noterar index över det normala och för vissa råder högkonjunktur eller så gott som högkonjunktur. Orderingången och produktionen stiger i jämn takt. Sysselsättningen har ökat senaste halvåret och en viss arbetskraftsbrist börjar märkas av. Prognoserna inför kommande halvår ser fortsatt positiva ut.

Förra hösten var konjunkturbilden inom den norrländska industrin något spretig där vissa delbranscher gick starkt medan andra släpade efter. Innevarande höst har läget ljusnat betänkligt och det råder en större samstämmighet mellan branscherna än i fjol. Konjunkturindex för den totala industrin har gått upp från förra höstens -4 till +33 hösten 2017. Framförallt är det de stora företagen som har blivit mer positiva och drar upp totalbilden men uppgången syns även för de mindre företagen.

För de delbranscher som särredovisas ligger indexen samlade mellan +13 och +41, förra året var de spridda från -17 till +35. Starkast konjunkturbedömning gör för närvarande företagen inom träindustrin respektive massa- och pappersindustrin där läget kan beskrivas som högkonjunktur eller på gränsen till högkonjunktur. Även verkstadsindustrin, som väger allra tyngst av industribranscherna närmar sig högkonjunktur efter en kraftig uppgång från fjolåret. Den enda delbransch som backade jämfört med förra hösten var kemisk industri, men nedgången bör tolkas med en nypa salt. Det är fortsatt en större andel av kemisk industri som tycker att konjunkturen är stark än som tycker den är svag och både produktion och orderingång visar tydliga uppgångar under året.

Orderböckerna fylls på

När det gäller produktionen inom den totala industrin har den ökat i någorlunda jämn takt under både första och andra halvåret i år. En stigande efterfrågan har re-

sulterat i ökade orderstockar, särskilt för storföretagen. Exportorderingången tog framförallt fart första halvåret i år men ökningstakten har dämpats något under andra halvåret. Även den inhemska efterfrågan har fortsatt uppåt under året och det förbättrade orderläget resulterade i att det nu är en större andel som är nöjda med orderstockens storlek än som är missnöjda. Det är första gången sedan hösten 2010 som detta sker.

Den positiva trenden märks även för sysselsättningen som har ökat jämfört med i våras. Allra starkast sysselsättningsutveckling rapporteras inom stål- och metallindustrin där ungefär hälften av företagen har ökat personalstyrkan senaste halvåret. Ett problem inom delbranschen är dock en ökad arbetskraftsbrist som gäller både yrkesarbetare och tjänstemän.

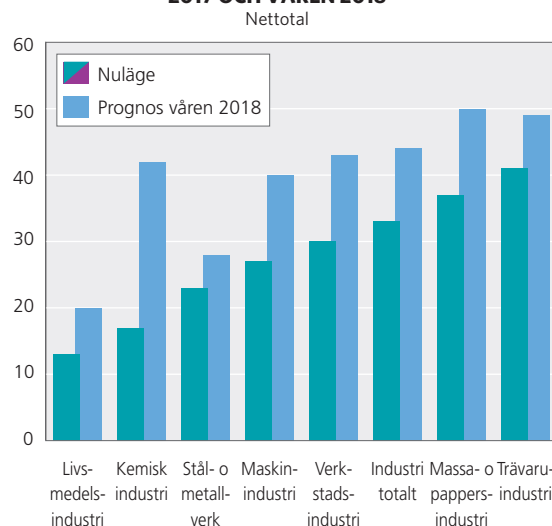
Företagens lönsamhetsomdöme har också förbättrats vilket inom vissa branscher kan ha att göra med stigande världsmarknadpriser på viktiga råvaror som exempelvis järnmalm och trävaror.

Industrins kapacitetsutnyttjande steg jämfört med förra hösten och ungefär sex av tio företag uppger nu att de kör maskiner och anläggningar med full kapacitet, vilket är den högsta andelen sedan 2007.

Positiva prognoser

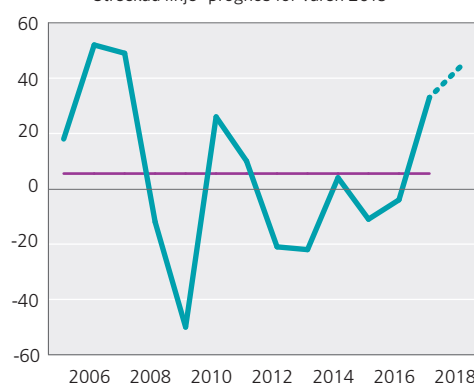
Till våren räknar industriföretagen med att uppgången fortsätter. De flesta branscher är positiva där den kemiska industrin räknar med störst uppsving kommande halvår. De stora företagen tror att efterfrågan från utlandet kommer att öka mer än den inhemska medan det omvända gäller för de mindre företagen. Trots en viss ökning av produktionen förväntas sysselsättningen endast öka måttligt. ■

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER HÖSTEN 2017 OCH VÅREN 2018

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

KLAR FÖRBÄTTRING

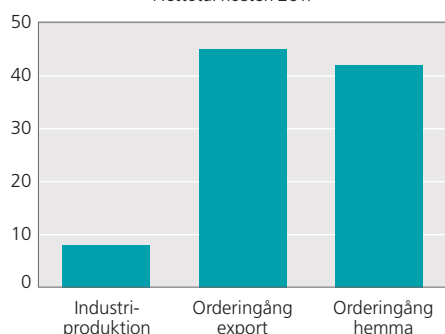
Konjunkturen inom massa- och pappersindustrin har piggnat till rejält under 2017 jämfört med svackan 2016 och befinner sig precis under gränsen till högkonjunktur. Under hösten har det skett en mycket stor ökning av orderingen från såväl export- som hemmamarknaden. Till våren väntas orderingen öka för de mindre företagen och produktionsvolymen väntas stiga.

Massa- och pappersindustrin gick in i 2017 efter ett svagt fjolår. I förra årets undersökning var läget något sämre än normalt och företagen visade tecken på oro över efterfrågeläget. I år har konjunkturindex ökat med 54 enheter från -17 förra hösten och ligger i årets undersökning på +37. Branschen ligger därmed på gränsen till högkonjunktur. Både de mindre och större företagen är relativt nöjda med nuvarande konjunktur men de större företagen är något mer tillfredsställda. Det ljusa konjunkturläget avspeglar sig i kapacitetsutnyttjandet i maskiner och anläggningar. Drygt nio av tio större företag rapporterar om fullt kapacitetsutnyttjande medan knappt fyra av tio mindre företag uppger att de har ledig kapacitet i nuläget.

Normal lönsamhet

Produktionsvolymen steg måttligt under första halvåret i år för att möta den ökade orderingen från både hemmamarknaden och utlandet. Det var framförallt de mindre företagen som skruvade upp produktionen under första halvåret i år. Under andra halvåret minskade dock de mindre företagen produktionsvolymen medan de större företagen fortsatte att öka produktionen något. Orderingen under andra halvåret var framförallt god för de större företagen medan den sjönk för de mindre företagen. Nulägesbedömningen tyder på att orderstocken har ökat svagt sedan i våras och att lönsamheten i branschen kan betecknas som normal. Merparten av företagen är även nöjda med nuvarande storlek på färdigvarulagren. Sysselsättningen är oförändrad i de större företagen medan drygt fyra av tio mindre företag har utökat personalstyrkan jämfört med i våras.

INDUSTRIPRODUKTION OCH ORDERINGÅNG
Nettotal hösten 2017

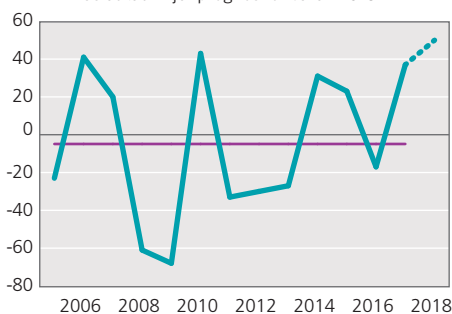
Oron kring efterfrågeläget har dämpats sedan förra hösten och de största hindret för fortsatt expansion är nu maskiner och anläggningar. Andelen som gör bedömningen att det inte finns något hinder för fortsatt expansion har dock nästan halverats från drygt fyra av tio företag förra hösten till drygt två av tio företag i höst. Företagen gör bedömningen att investeringsplanerna nästa år ligger kvar på ungefär samma nivå som i höst.

Kraftig ökning av orderingen för småföretagen väntas

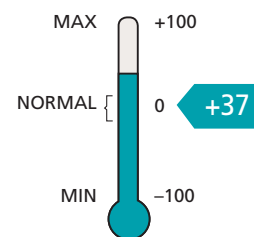
Företagen ser relativt ljus på utvecklingen kommande halvår. De större företagen tror att konjunkturen stärks medan de mindre företagen tror på ett stabilt läge till våren. Produktionsvolymen tros öka något för de större företagen och de mindre företagen tror på en kraftig ökning av produktionen. De mindre företagen spår en skarp ökning av orderingen från hemmamarknaden men även en ökning av orderingen från utlandet. De större företagen är mer återhållsamma och tror att nuvarande nivå på orderingen består till våren. De större företagen tror sig även behöva banta personalstyrkan till våren medan nästan hälften av småföretagen räknar med att nyanställa. Tillgången på personal fortsätter att vara mycket god och merparten av företag anser att det inte råder någon brist på varken yrkesarbetare eller tekniska tjänstemän. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

Konjunkturindex

PROGNOS INFÖR VÅREN 2018

Konjunktur- utsikter

Total produktionsvolym

Orderingång från exportmarknaden

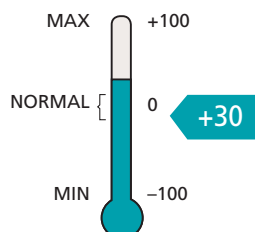
Orderingång från hemmamarknaden

Antal anställda

Konjunkturindex

PROGNOS INFÖR VÅREN 2018

Konjunktur- utsikter

Total produktionsvolym

Orderingång från exportmarknaden

Orderingång från hemmamarknaden

Antal anställda

UPPÅT FÖR VERKSTADSINDUSTRIN

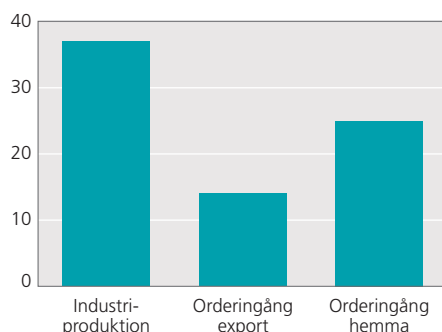
Verkstadsindustrin lämnar normalkonjunkturen och visar det starkaste konjunkturläget på ett decennium. Även om det fortfarande är de stora företagen som är drivande ser de mindre företagen betydligt ljusare på konjunkturen än tidigare. Både orderstockar och produktionen har ökat och bedömningen är en ökad orderingång både på export- och hemmamarknad under våren.

Verkstadsindustrin är det mest omfattande branschaggregatet inom industrin och innefattar bland annat företagen inom metall-, maskin-, elektronik- och fordonsindustrin. Under de senaste åren har majoriteten av företag inom dessa branscher varit missnöjda med konjunkturläget, vilket innebär att konjunkturindex varit negativt. I år tog indexet ett kliv framåt och steg med hela 39 enheter från -9 till +30. Det är därmed den första gången sedan 2011 som branschen visar ett positivt konjunkturindex och för att hitta ett starkare konjunkturindex får man gå tillbaka till 2007. Det är framför allt ett bättre läge för småföretag som ligger bakom den förbättrade konjunkturen. Orderstockarna ligger väl i nivå med storleken på arbetsstället, vilket medfört att kapacitetsutnyttjandet och lönsamheten har ökat sedan förra mätningen.

Fyra av tio företag inom verkstadsindustrin har ökat personalstyrkan sedan i våras. Detta gäller såväl stora som små företag och inom delbranschen maskinindustri. Bedömningen är att personalstyrkan kommer att öka måttligt under våren 2018.

För maskinindustrin, som är en delmängd av verkstadsindustrin, är bilden liknande att konjunkturläget för de mindre företagen förbättrats. De stora företagen går fortfarande bättre, men skillnaderna har minskat. De små företagen har nu en positivare bedömning av orderstocken medan de stora företagen har en ljusare syn på den framtida konjunkturen.

INDUSTRIPRODUKTION OCH ORDERINGÅNG Nettotal hösten 2017

Investeringar har gett resultat

Fler företag inom verkstadsindustrin bedömer nu lönsamheten som god. Den största ökningen har skett för de små företagen. I fjol planerade en majoritet av de stora företagen ökade investeringar. Dessa verkar ha gett resultat då det som tidigare var ett betydande hinder för expansion, maskiner och anläggningar, inte ses som ett lika stort hinder längre. Inför 2018 räknar de flesta företag med oförändrade investeringar. Allt fler företag ser dock tillgången på arbetskraft som ett större hinder för expansion.

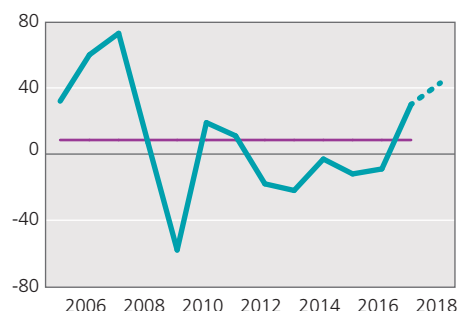
Det finns en spridning mellan länen. Gemensamt är att alla län visar positiva konjunkturindex. Starkast är konjunkturindex har verkstadsindustrin i Jämtlands län på 56, följd av Norrbotten på 46, vilket kan beskrivas som högkonjunktur. Lägst har Västernorrland på 3. Gävleborg och Västerbotten ligger däremellan på 28 respektive 36.

En ljus vår väntas för storföretagen

Konjunkturprognoserna ser positiva ut inför våren 2018 och framförallt storföretagen är optimistiska. Produktionsvolymen tros skruvas upp för att möta den ökade orderingången från såväl hemmamarknaden som utlandet. Sysselsättningen tros stiga det kommande halvåret. Företagen inom maskinindustrin är något mer restriktiva. De stora företagen inom denna delbransch bedömer av produktionen minskar medan de mindre företagen spår en ökad produktionsvolym framöver. ■

KONJUNKTURINDEX

Gemensnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

STARKAST INOM INDUSTRIEN

Det råder högkonjunktur inom trävaruindustrin och produktionen har ökat kraftigt sedan förra hösten. Lönsamheten är god och den stora majoriteten av företagen anser att konjunkturläget är gott eller tillfredställande. Framöver tror företagen på ett starkt uppsving i produktionen och nyanställningarna förväntas öka. Företagen tror att den goda konjunkturren består till våren.

I förra årets mätning sågs tecken på att trävaruindustrin befann sig i ett något starkare läge än normalt. I årets mätning har konjunkturindex stigit med 25 enheter, till +41, vilket indikerar att det råder högkonjunktur inom branschen. I förra årets barometer trodde företagen på en förbättring av konjunkturläget till våren. Höstens mätning visar att så gott som samtliga företag tycker att det nuvarande konjunkturläget är bra eller tillfredställande. Inom trävaruindustrin särredovisas sågverken vars konjunktur de senaste åren har uppvisat större variationer än den övriga trävaruindustrin. Höstens barometer visar att sågverksindustrin har förbättrats väsentligt sedan förra hösten. Konjunkturindex har stigit från -8 till +26, vilket pekar på en starkare konjunktur än normalt. Även lönsamheten för sågverken har ökat starkt och ligger i nivå med den övriga trävarubranschen.

Efterfrågeläget största hindret

Det goda konjunkturläget avspeglas i lönsamheten. Nästan hälften av företagen betecknar den nuvarande lönsamheten som god. Orderingången ökade starkt under första halvåret i år jämfört med förra hösten. Under andra halvåret i år har orderböckerna framför allt fyllts på av beställningar från hemmamarknaden medan orderingången från utlandet har minskat något. Företagen fortsätter vara nöjda med orderstockens storlek och åtta av tio företag bedömer orderstocken som stor eller lagom.

INDUSTRIPRODUKTION OCH ORDERINGÅNG
Nettotal hösten 2017

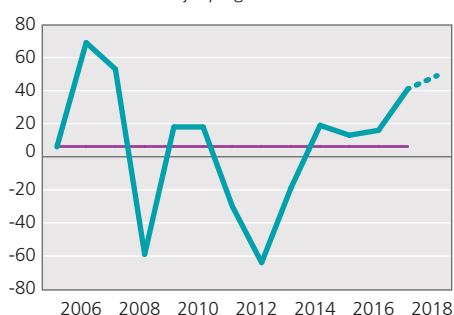
Produktionen har ökat jämfört med det första halvåret och företagen har fått nyrekrytera för att möta den ökande efterfrågan. Företagen tror på fortsatt expansion till våren och vart tredje företag har större investeringsplaner för nästa år jämfört med i år. De flesta företagen anger eget kapital som främsta investeringskälla. Trots att industrin anses vara i högkonjunktur så ser företagen efterfrågeläget som det största hindret för fortsatt expansion, och det är väldigt få som inte ser något hinder alls.

Ökad efterfrågan till våren

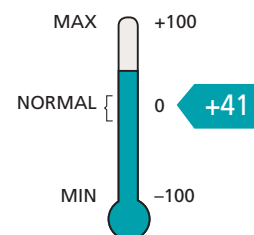
Företagen spår att det goda läget består och till och med stärks något i vår. Tre av tio företag tror på ett bättre läge till våren och hälften spår ett oförändrat läge. Efterfrågan från både export- och hemmamarknaden förväntas öka starkt och i samband med det förväntas även produktionen öka mycket starkt. Företagen spår att sysselsättningen ökar, förmodligen för att möta den förväntade produktionsökningen, och åtta av tio ser ingen brist på yrkesarbetare. Produktionen inom sågverken förväntas öka kraftigt i vår för att möta den ökande efterfrågan från både utlandet och hemmamarknaden. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

Konjunkturindex

PROGNOS INFÖR VÅREN 2018

Konjunktur- utsikter

Total produktionsvolym

Orderingång från exportmarknaden

Orderingång från hemmamarknaden

Antal anställda

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2018

Konjunktur-
utsikter

Total
produktionsvolym

Orderingång-
hemmamarknad

Antal
anställda

NÅGOT BÄTTRE KONJUNKTURLÄGE

Konjunkturläget för livsmedelsföretagen är något bättre i höst. Lönsamhetsomdömet har förbättrats sedan förra hösten och sysselsättningen ligger nu stabilt. Inför våren spår de flesta företagen att rådande konjunkturläge består.

Läget för livsmedelsindustrin har ljusnat något sedan förra hösten. Konjunkturindikatorn har stigit från -2 till +13 vilket indikerar normalkonjunktur. De norrländska livsmedelsföretagen har dock minskat produktionen något under våren för att sedan öka den svagt under hösten 2017. Orderingången från exportmarknaden har minskat markant under hösten medan orderingången från hemmamarknaden har ökat svagt. Den minskade efterfrågan har fört med sig att nästan hälften av företagen bedömer orderstocken som för liten med hänsyn till arbetsställets produktionsnivå. Företagen har gott om ledig kapacitet och endast vart femte företag rapporterar om fullt kapacitetsutnyttjande. Lönsamhetsomdömet har förbättrats något jämfört med förra hösten men vartannat företag fortsätter att beteckna lönsamheten som normal. Efter att ha minskat antalet anställda i förra mätningen ligger nu sysselsättningen i branschen stabilt. Fyra av tio företag har mindre investeringsplaner till våren än nu under hösten.

+13

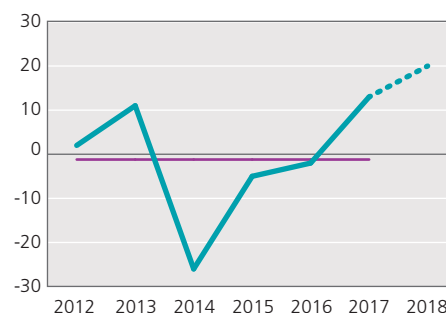
KONJUNKTURLÄGE

Oförändrat läge till våren

Framöver spår företagen en i stort sett oförändrad konjunktur med en oförändrad produktionsvolym. Orderingången från hemmamarknaden bedöms öka svagt medan den sjunkande orderingången från utlandet tros fortsätta till våren. Fyra av tio företag anser att det rådande efterfrågeläget bromsar fortsatt expansion. Det finns dock tecken på en försiktig optimism då fyra av tio företag bedömer att det inte finns något hinder för fortsatt expansion. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2012-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

■ BYGGVERKSAMHET

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2018

Konjunktur-
utsikter

Byggnade

Antagna anbud

Antal
anställda

STARKT LÄGE

Byggkonjunktoren befinner sig i ett starkare läge än förra hösten. Företagen tror att den goda konjunkturen består till våren och att byggandet ligger kvar på nuvarande nivå. Det råder dock viss oro kring efterfrågeläget.

Läget för byggbranschen har förbättrats avsevärt sedan förra hösten. Konjunkturindex har ökat med 20 enheter och uppgår till +38, vilket indikerar ett mycket starkt konjunkturläge och gränsar till högkonjunktur. Båda de ingående delbranscherna, bygg- och anläggningsarbeten samt installationer och slutbehandling visar ett bättre läge än förra året. Nio av tio byggföretag bedömer konjunkturläget som tillfredsställande eller bra.

Fjölårsbedömningen om en svag ökning av orderboken kom på skam med både en bra vår och höst som fyllt på stockarna rejält och de båda ingående delbranscherna tror på en ökning av stocken av pågående arbeten under våren 2018. I runt hälften av företagen har personalstyrkan ökat och företagen tror på en fortsatt svag ökning av antal anställda under första halvåret 2018.

+38

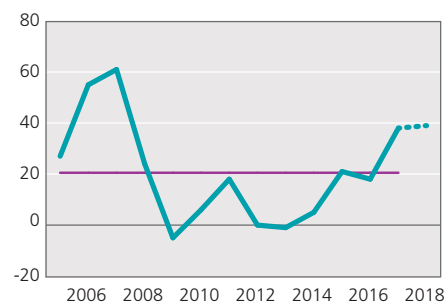
KONJUNKTURLÄGE

Oförändrat läge till våren

Byggföretagen är i regel försiktiga i prognoser och merparten av företagen förväntar sig ett oförändrat läge till våren och att byggandet ligger kvar på samma nivå. Vart fjärde företag tror dock på en ännu bättre konjunktur framåt våren. Det finns viss oro kring efterfrågeläget och det råder viss brist på elektriker och tekniska tjänstemän. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

FORTSATT UPPÅT

Högonkonjunkturen för IT-tjänsteföretagen fortsätter och det finns inga tecken på en dämpning. Faktureringarna, personalstyrkan och lönsamheten har ökat och stor optimism om framtiden råder. Brist på branschkompetent personal bromsar men än så länge verkar inte tillgången på arbetskraft dämpa utvecklingen.

Konjunkturen för de norrländska IT-tjänsteföretagen har de senaste åren varit gynnsam. Konjunkturindex har gradvis ökat sedan 2014 och förra hösten stärktes läget ytterligare då företagens samlade bedömning visade att branschen var i högkonjunktur. I höst har konjunkturindex fortsatt att stiga och ökat med sju enheter till +59, vilket är den starkaste konjunkturbedömningen av samtliga branscher.

Faktureringarna ökade markant under våren med en stabilisering under hösten. Sex av tio företag tror på en ökad fakturering nästa år. Endast ett av tjugo företag tror på minskad fakturering. Hälften av företagen anser att lönsamheten är god i branschen och resten anser att den är normal. För att möta den högre efterfrågan har personalstyrkan ökat i en majoritet av företagen och en övervägande del av företagen säger sig komma att utöka sin personalstyrka under nästa år.

+59

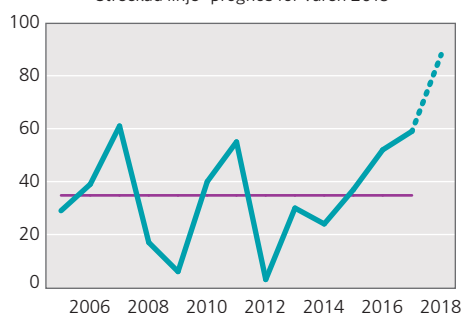
KONJUNKTURLÄGE

Högonkonjunkturen fortsätter att stärkas till våren

Alla pilar pekar uppåt för IT-tjänsteföretagen på ett halvårs sikt. En högre efterfrågan på deras tjänster till våren väntas leda till en kraftig konjunkturförstärkning. Den stora utmaningen är att kunna anställa branschkompetent personal för att möta konjunkturförstärkningen. Tre av fyra företag anger just tillgången på arbetskraft som det största hindret för fortsatt expansion. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2018

Konjunktur-
utsikter

Omsättning

Lönsamhet

Antal
anställda

FÖRETAGSTJÄNSTER ■

ARBETSKRAFTSBRISTEN FORTSÄTTER

Konjunkturen inom konsultbranschen har stärkts väsentligt sedan förra hösten och är nu starkare än normalt. Till våren räknar företagen med att konjunkturen fortsätter stärkas och att sysselsättningen i branschen ökar.

Konjunkturindex för företagstjänster backade något förra hösten efter att ha stigit de två föregående åren. I fjolårets undersökning visade branschen tecken på optimism om framtiden och i höst har det ljusnat för konsulterna. Sedan förra hösten har konjunkturindex ökat med 27 enheter och landade i höstens mätning på +34. Konjunkturindex för branschen ligger därmed en bra bit över genomsnittet för de senaste tio åren. Efterfrågan har stärkts och företagen har ökat faktureringsvolymen det senaste halvåret utan att utöka personalstyrkan. Detta har fört med sig en väsentlig förbättring av lönsamheten. Nu anser dubbelt så många som i fjol att lönsamheten är god och nio av tio företag betecknar lönsamheten som god eller normal.

Sysselsättningen i branschen är i stort sett oförändrad och företagen märker av bristen på branschkompetent personal. Nio av tio företag uppger att de har svårt att hitta personal med rätt kompetens.

+34

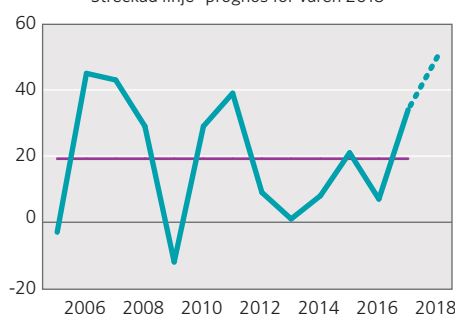
KONJUNKTURLÄGE

Konjunkturen fortsätter att stärkas till våren

Företagen fortsätter se ljus på framtiden. Merparten av företagen tror att den goda konjunkturen består och nära en tredjedel av företagen tror på ett bättre konjunkturläge i vår. Faktureringarna tros öka måttligt till våren och fyra av tio företag förväntas utöka sin personalstyrka. Även lönsamheten tros förbättras till våren. Tillgången på arbetskraft fortsätter dock sätta käppar i hjulet för företagen. I likhet med i fjol är tillgången på arbetskraft det största hindret för fortsatt expansion. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2018

Konjunktur-
utsikter

Omsättning

Lönsamhet

Antal
anställda

PROGNOS INFÖR VÅREN 2018

Konjunktur-
utsikter

Försäljningsvolym

Lönsamhet

Antal
anställda

OSÄKERT LÄGE

Försäljningen stiger och lönsamheten stärks men det råder ändå en viss osäkerhet kring konjunkturläget för sällanköpshandeln. Trots att nulägesbedömningen sjunkit något från i fjol ligger den inom gränsen för normalkonjunktur. Till våren väntas en förbättring av konjunkturen.

Sällanköpshandeln noterar lägst konjunkturindex av samtliga branscher denna höst då indexet backade för andra året i rad. Förra hösten låg det på +16 och nu uppmättes det till +8. Fortsatt är det alltså en större andel av företagen som anser att konjunkturen är god än som anser att den är dålig, men majoriteten av handelsföretagen är neutrala i frågan. Att konjunkturindexet ändå är relativt dämpat kan vara ett tecken på en osäkerhet inom branschen där konsumtionen endast ökar måttligt trots att hushållens ekonomi är stark. En ökad konkurrens från näthandeln kan säkert också bidra till att dra ner butikshandelns lägesbedömning.

Försäljningssiffrorna brukar historiskt sett vara betydligt starkare andra halvåret varje år då julhandeln bidrar till att dra upp bedömningen. Detta år var inget undantag, det var snarare ännu tydligare än normalt och ungefär två tredjedelar uppgav ökad försäljning jämfört med första halvåret.

+8

KONJUNKTURLÄGE

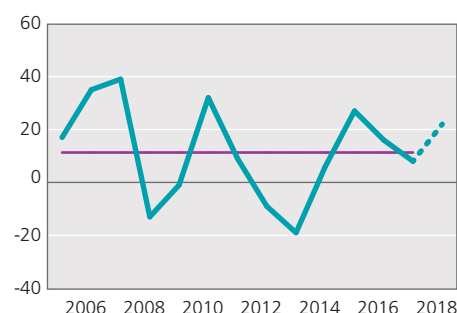
Lönsamhetsomdömet har förbättrats svagt jämfört med förra hösten medan sysselsättningen varit i det närmaste oförändrad. Merparten av handlarna upplever ingen brist på arbetskraft men det är närmare en tredjedel som anger att det råder viss personalbrist. Så hög har inte andelen varit sedan åtminstone 2005.

Ökad försäljning väntas även nästa år

Konjunkturprognoserna inför våren 2018 ser relativt positiva ut. Trots den stora försäljningsökningen andra halvåret i år väntas försäljningen fortsätta att öka kommande halvår. Det leder till en viss ökning av sysselsättningen men lönsamheten väntas bli i stort sett oförändrad. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

BILHANDEL

PROGNOS INFÖR VÅREN 2018

Konjunktur-
utsikter

Försäljningsvolym

Lönsamhet

Antal
anställda

DET STARKA LÄGET BESTÅR

Kännetecknande för bilhandeln är att det starka konjunkturläget består. Efter en tidigare stark försäljningsökning uppgår nu allt fler företag oförändrade försäljningsvolym. Tecken finns att konjunkturen toppat då fler företag nu spår minskade försäljningsvolym och något sämre konjunkturläge.

Högre konjunkturen fortsätter inom bilhandeln. En majoritet av företagen tycker att läget är bra eller tillfredsställande. Endast ett av tjugo företag uppgår att konjunkturläget är dåligt. Konjunkturindex har minskat något från +42 förra hösten till +39 i höstens mätning, vilket är ett fortsatt starkt marknadsläge. Bilförsäljningen har dock avtagit något och lönsamheten har försämrats väsentligt jämfört med förra hösten. Att det är något sämre läge än tidigare bekräftas av att antalet nyregistrerade bilar hittills i år är något lägre för Norrland totalt än samma period föregående år.

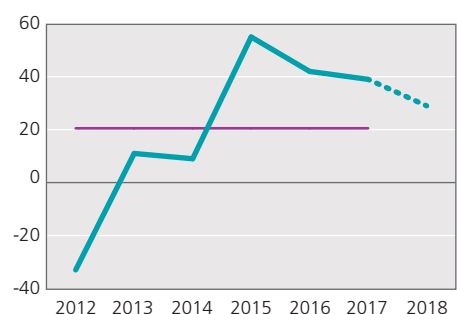
Oförändrade försäljningsvolym framöver

Utifrån hur företagen svarat finns det också skäl att tro att det starka läget fortsätter in i 2018. Detta understryks av att en majoritet av företagen spår oförändrade försäljningsvolym. Företagens egna planer på att

anställa och investera vittnar också om en hög grad av stabilitet. Sju av tio företag spår att antal anställda kommer vara oförändrad i mars 2018 jämfört med september 2017. Även för investeringsplanerna spår sju av tio företag oförändrade investeringar. Varken efterfråge- eller resursläget inger oro. En majoritet av företagen uppgår att det inte råder brist på personal medan en lägre andel än tidigare uppgår att efterfrågeläget är det främsta hindret för expansion. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2012-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

+39

KONJUNKTURLÄGE

LITEN DÄMPNING

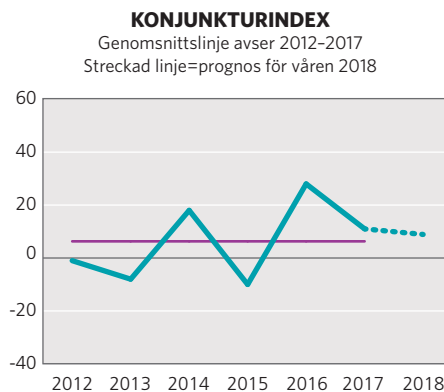
Trots att transportvolymerna har ökat tydligt under året dämpades konjunkturbedömningen något från i fjol. Sysselsättning och lönsamhet har endast stigit svagt. Kommande halvår väntas inte bjuda på några större förändringar enligt transportföretagen.

Konjunkturbedömningen inom transport- och logistikbranschen fortsätter att gå upp och ner utan någon tydlig trend. Efter förra årets uppgång föll konjunkturindex från +28 till +11 i höstens mätning. Trots detta kan läget betraktas som förhållandevis starkt. Transportvolymerna ökade för merparten av företagen under första halvåret och har fortsatt att stiga under årets andra halva. Det kan ses som ett resultat av den generella konjunkturuppgången och i synnerhet uppsvinget inom industrin bidrar till att behovet av transporter ökar.

Sysselsättningen inom transportsektorn har ökat måttligt jämfört med i våras samtidigt som lönsamhetsomdömet förbättrades något jämfört med fjolårets undersökning. För första gången sedan 2012 är det nu en större andel som anger att lönsamheten är god än som anger att den är svag även om majoriteten fortsatt bedömer den som normal.

Försiktiga prognoser

Precis som i fjolårets barometer är transportföretagen dämpade om den framtida utvecklingen. Konjunkturläget väntas bli i stort sett oförändrat och det blir endast en svag uppgång av transportvolymerna kommande halvår. Rekryteringsplanerna är försiktigare än i fjol även om de pekar på en viss sysselsättningsökning. Ungefär en tredjedel av företagen räknar med att utöka personalstyrkan vilket är ungefär samma andel som i fjol medan andelen som räknar med att minska antalet anställda steg till närmare en fjärdedel, tre gånger högre än i fjol. Däremot väntas lönsamheten bli oförändrad kommande halvår. ■

+11

KONJUNKTURLÄGE

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2018Konjunktur-
utsikter

Transportvolym

Lönsamhet

Antal anställda

FASTIGHETSVERKSAMHET ■

STARK OMSÄTTNINGsutveckling

Stämmningsläget inom fastighetsbranschen förbättrades ytterligare jämfört med förra hösten och det råder nu högkonjunktur. Omsättningen har ökat markant under året och lönsamheten är god. Till våren väntas en fortsatt uppgång men i måttligt takt.

Fastighetsbranschens konjunkturindex steg för andra året i rad och noterades på +45 hösten 2017. Det kan tolkas som högkonjunktur enligt den schablongräns som brukar sättas till +40. En historisk tillbakablick visar att fastighetsbranschen legat över nollstrecket vid varje undersökning sedan de kom med hösten 2012. Index talet detta år är dock det högsta uppmätta och således en bra bit över det historiska genomsnittet.

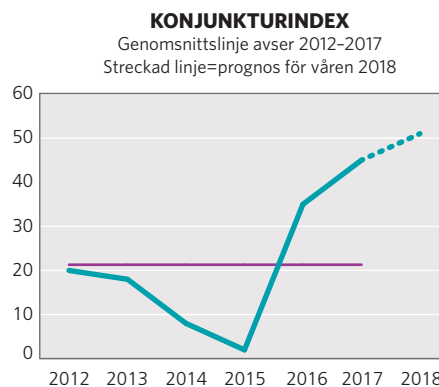
Förra hösten räknade fastighetsbolagen med ökad omsättning första halvåret i år. Utfallet blev dock ännu starkare än företagen räknat med då närmare sju av tio rapporterade en ökning mot fem av tio som väntade sig det. Under årets andra halva har dock omsättningsökningen avstannat. Lönsamheten inom branschen är fortsatt stark vilket troligtvis hänger ihop med en stark prisutveckling för både bostadsfastigheter och kommersiella fastigheter.

Det låga ränteläget bidrar samtidigt till billig fi-

nansiering för fastighetsbolagen. Andelen som tänker sig att finansiera investeringar med banklån minskade dock jämfört med i fjol, då det angavs som den främsta finansieringskällan av fyra femtedelar. I år är det lika stora andelar som ser eget kapital som främsta finansieringskälla som lån i bank.

Måttlig uppgång till våren

Kommande halvår väntas konjunktoren stärkas ytterligare men i relativt måttlig takt. Branschens omsättning tar fart på nytt med en stor ökning första halvåret 2018 samtidigt som beläggningen ökar under våren. Investeringarna väntas öka svagt. ■

+45

KONJUNKTURLÄGE

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2018Konjunktur-
utsikter

Omsättning

Beläggning

Investerings-
planer

PROGNOS
INFÖR 2018

Konjunktur-
utsikter

Omsättning

Lönsamhet

Antal
anställda

KONJUNKTUREN STÄRKS

Konjunkturindex för turismen i Norrland har ökat och läget är nu starkare än normalt. Omsättningen har ökat kraftigt och förväntningarna inför kommande säsong är mycket höga. Företagen tror även på väsentligt bättre lönsamhet framöver.

Konjunkturindex för turistnäringen steg från +12 till +21, vilket indikerar att konjunkturen är något starkare än normalt. I likhet med tidigare år rapporterade turistnäringen i Jämtland en något starkare konjunktur än i övriga Norrland och efter en dämpning förra året har den Jämtländska turismen fått ett rejält uppsving i höst.

Turistföretagen har ökat faktureringen under den gångna vinter- och sommarsäsongen jämfört med förra året. Det nuvarande bokningsläget är starkt och fyra av tio företag betecknar bokningsläget som bra. Fler än hälften vittnar om ökad omsättning under årets sommarsäsong jämfört med sommarsäsongen 2016. Detta har fört med sig att lönsamheten har förbättrats något och knappt en tredjedel betecknar den som god idag jämfört med en femtedel för ett år sedan. Den ökade lönsamheten har skapat förutsättningar för nyrekryteringar och nästan vart fjärde företag har ökat antal anställda sedan i våras. Trots detta upplever färre före-

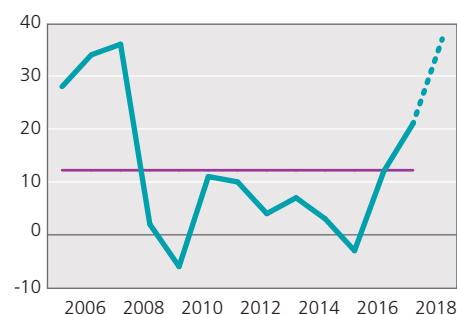
tag än tidigare att det råder brist på branschkompetent personal.

Fortsatt stabilt konjunkturläge

Företagen spår att konjunkturen fortsätter att stärkas nästa år och vart fjärde företag tror på ett bättre läge under det kommande året. Omsättningen ser ut vara synnerligen stark den kommande vintersäsongen och som följd förväntas även lönsamheten öka rejält. Nära hälften av företagen spår en bättre lönsamhet de kommande 12 månaderna. Företagen förväntas även utöka personalstyrkan det kommande halvåret. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för hösten 2018

GÄSTNÄTTER

ANTAL GÄSTNÄTTER I NORRLAND

		2012	2013	2014	2015	2016
Gävleborg	Hotell	548 994	554 024	573 969	602 470	632 088
	Stugbyar och vandrarhem	98 347	87 851	101 094	88 218	78 042
	Camping	250 344	270 647	280 439	256 725	307 604
	Privata stugor o lägenh.	36 543	44 958	49 426	49 923	49 448
	Gästnätter totalt	934 228	957 480	1 004 928	997 336	1 067 182
Västernorrland	Hotell	624 092	667 788	690 223	738 402	730 707
	Stugbyar och vandrarhem	116 672	100 288	107 655	127 416	115 843
	Camping	263 589	279 039	305 509	304 482	315 765
	Privata stugor o lägenh.	5 555	7 806	8 114	25 503	5 058
	Gästnätter totalt	1 009 908	1 054 921	1 111 501	1 195 803	1 167 373
Jämtland	Hotell	726 549	719 483	722 647	783 239	809 468
	Stugbyar och vandrarhem	380 308	368 269	400 816	511 357	460 486
	Camping	459 479	449 089	492 275	486 190	528 836
	Privata stugor o lägenh.	933 449	902 382	987 030	1 142 118	1 201 374
	Gästnätter totalt	2 499 785	2 439 223	2 602 768	2 922 904	3 000 164
Västerbotten	Hotell	769 746	757 925	803 921	854 002	941 102
	Stugbyar och vandrarhem	123 569	139 640	163 678	168 687	170 168
	Camping	604 473	622 815	573 107	570 704	587 624
	Privata stugor o lägenh.	41 836	43 511	42 325	55 169	49 176
	Gästnätter totalt	1 539 624	1 563 891	1 583 031	1 648 562	1 748 070
Norrbotten	Hotell	1 049 619	1 024 503	1 070 770	1 097 251	1 106 059
	Stugbyar och vandrarhem	..	..	..	..	..
	Camping	732 182	704 531	679 851	698 037	749 791
	Privata stugor o lägenh.	..	..	..	..	..
	Gästnätter totalt	2 130 917	2 152 202	2 191 442	2 290 434	2 313 054
Norrland totalt	Hotell	3 719 000	3 723 723	3 861 530	4 075 364	4 219 424
	Stugbyar och vandrarhem	..	..	..	..	..
	Camping	2 310 067	2 326 121	2 331 181	2 316 138	2 489 620
	Privata stugor o lägenh.	..	..	..	..	..
	Gästnätter totalt	8 114 462	8 167 717	8 493 670	9 055 039	9 295 843

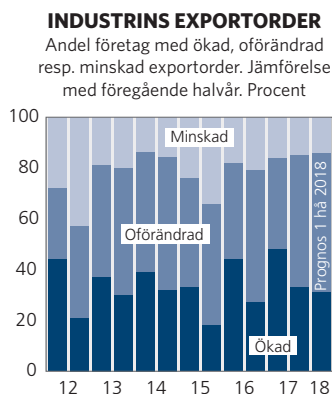
EXPORTEN SJÖNK 2016

Uppgifterna på denna sida baseras på en regional fördelning av utrikeshandelsstatistiken. Beräkningarna är av schablonmässig karaktär, vilket gör att resultaten skall tolkas med försiktighet. Företagens export och import fördelas med hjälp av antalet anställda på respektive arbetsställe.

Exportförsäljningen för de norrländska företagen har, med undantag för 2014, uppvisat en nedåtgående utveckling de senaste fem åren. 2016 dämpades dock minskningstakten jämfört med åren innan och den norrländska exporten sjönk med knappt 1 procent. Störst nedgång skedde i Västernorrlands län, men även i Västerbotten och det minst exportberoende länet Jämtland minskade exporten. På den positiva sidan vände exporten upp i Norrbotten och Gävleborg efter en svag utveckling året innan.

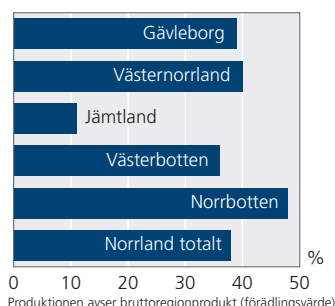
Av de större exportbranscherna drabbades massa- och pappersindustrin hårdast där nedgången mätt i löpande priser var 7 procent. Även verkstadsindustrin noterades för en minskad exportförsäljning. För aggregatet övriga industribranscher, där bland annat mi-

neralutvinning ingår, vände utvecklingen upp efter en kraftig nedgång 2015 och exporten ökade med drygt 5 procent. Importen till Norrland fortsatte att stiga under 2016 vilket bidrog till att importens andel av exporten ökade till cirka 41 procent. Den största uppgången i importandel skedde i Västernorrland. ■

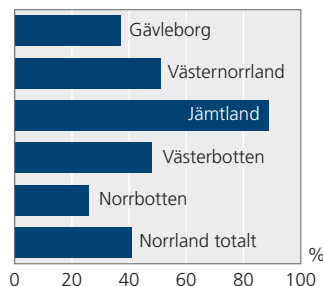

VARUEXPORTEN I ETT LÄNSPERSPEKTIV ■

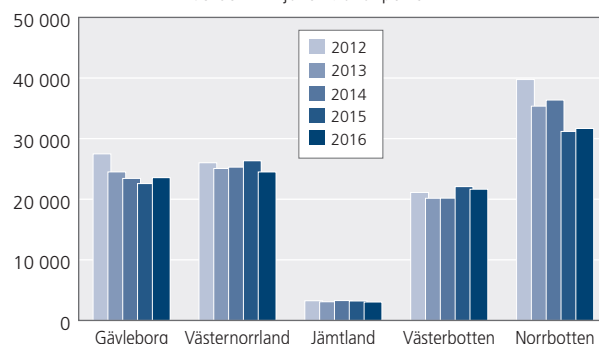
**EXPORTENS ANDEL AV NÄRINGS-
LIVETS PRODUKTION ÅR 2015**

**IMPORTENS ANDEL AV EXPORTEN
ÅR 2016**

VARUEXPORTENS UTVECKLING 2012-2016
Värden i miljoner kronor per län

EXPORTSTRUKTUREN I NORRLAND ■

VARUEXPORTEN FÖRDELAD PÅ LÄN OCH BRANSCH

Värden i mkr 2016

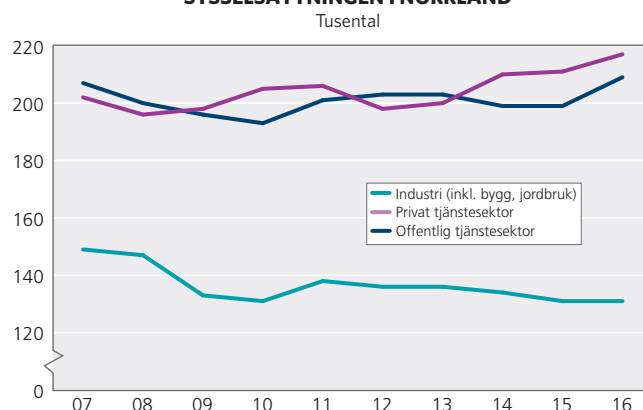
	Gävleborg	Västernorrland	Jämtland	Västerbotten	Norrbotten	NORRLAND
Mineralutvinning	..*	..*	..*	..*	..*	..*
Livsmedelsindustri	24	127	45	98	308	601
Trävaruindustri	1 568	1 810	832	1 383	1 312	6 905
Massa/pappersindustri	8 654	11 161	15	2	7 899	27 730
Kemisk/gummivaruindustri	213	2 808	25	503	337	3 887
Stål- och metallindustri	6 670	547	25	1 186	3 194	11 622
Verkstadsindustri	3 976	5 446	1 023	13 509	1 966	25 921
Övrig industri	358	265	346	1 562	14 343	16 873
Byggverksamhet	20	30	10	35	48	144
Partihandel	816	753	427	2 039	881	4 915
Övrigt	1 258	1 552	289	1 331	1 380	5 810
Totalt	23 557	24 499	3 037	21 646	31 670	104 409

* Branschen har slagits ihop med Övrig industri på grund av sekretess.

■ SYSSELSÄTTNING

Sysselsättningen i Norrland ökade kraftigt 2016 efter en marginell nedgång året innan. Det innebar att 15 700 personer fler var sysselsatta i denna del av landet, vilket motsvarar en ökning på 2,9 procent. Inte sedan 2011 har sysselsättningen i Norrland ökat i lika snabb takt. Sysselsättningen utvecklades därmed starkare än riket totalt där antalet sysselsatta steg med 1,6 procent. Sysselsättningen ökade inom samtliga sektorer, även inom industrin där trenden varit nedåtgående sedan 2008. Den privata tjänstesektorn fortsatte uppåt för fjärde året i rad, samtidigt som offentlig sektor efter två år i rad med negativ utveckling steg kraftigt och ökade med drygt 5 procent. De privata tjänstebranscherna var fortsatt den sektor som sysselsatte flest i Norrland.

SYSSELSÄTTNINGEN I NORRLAND

■ BOSTADSBYGGANDE

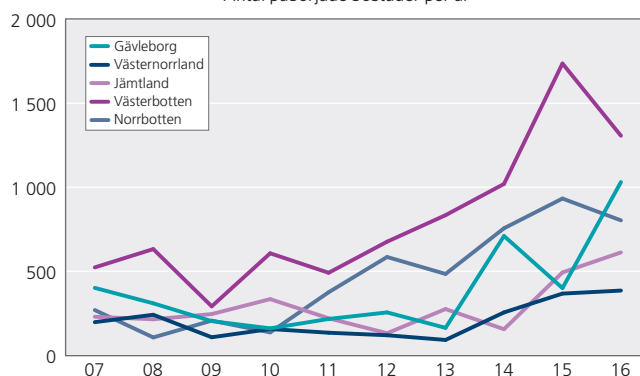
ANTAL PÅBÖRJADE BOSTÄDER

	2013	2014	2015	2016
Gävleborg				
Flerbostadshus	92	606	284	920
Småhus	71	104	116	111
Totalt	163	710	400	1 031
Västernorrland				
Flerbostadshus	37	167	284	258
Småhus	54	88	83	127
Totalt	91	255	367	385
Jämtland				
Flerbostadshus	174	52	348	393
Småhus	101	103	145	219
Totalt	275	155	493	612
Västerbotten				
Flerbostadshus	690	812	1 400	1 034
Småhus	144	208	337	273
Totalt	834	1 020	1 737	1 307
Norrbotten				
Flerbostadshus	368	537	696	589
Småhus	116	219	237	214
Totalt	484	756	933	803
Norrland				
Flerbostadshus	1 361	2 174	3 012	3 194
Småhus	486	722	918	944
Totalt	1 847	2 896	3 930	4 138

Ökningstakten för bostadsbyggandet i Norrland dämpades 2016 efter ett par år med kraftig tillväxt. Antalet påbörjade bostäder steg med drygt 5 procent och både flerbostadshus och småhus ökade. Den största ökningen stod Gävleborg för där byggandet av flerbostadshus stod bakom hela uppgången. Byggandet av bostäder steg också i Västernorrland och Jämtland medan utvecklingen vände ner i de nordligaste länen.

BOSTADSBYGGANDE

Antal påbörjade bostäder per år

■ NYREGISTRERADE BILAR

Personbilsregistreringen i Norrland fortsätter att gå starkt dock i något lägre takt. Hittills i år har personbilsregistreringen varit drygt 3 procent lägre än motsvarande period året innan. Samtliga norrlandslänen minskar förutom Jämtland. Störst minskning under perioden skedde i Norrbottens län.

ANTAL NYREGISTRERADE PERSONBILAR

	2015				2016				2017		
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3
Gävleborg	1 661	2 381	1 984	2 421	1 996	2 521	2 225	2 413	1 954	2 491	2 169
Västernorrland	1 598	2 152	2 002	2 263	1 819	2 525	1 896	2 112	1 758	2 197	1 958
Jämtland	664	897	761	995	679	998	755	976	827	913	811
Västerbotten	1 637	1 912	1 743	2 153	1 645	2 276	1 794	2 032	1 833	2 033	1 763
Norrbotten	1 379	1 679	1 497	1 902	1 441	1 824	1 341	1 556	1 273	1 537	1 336
NORRLAND	6 939	9 021	7 987	9 734	7 580	10 144	8 011	9 089	7 645	9 171	8 037

OMSÄTTNINGEN FORTSÄTTER ATT STIGA

Efter flera år med svag utveckling började omsättningen i Norrlands näringsliv att stiga under andra kvartalet i fjol och har sedan dess stigit fem kvartal i rad. Första kvartalet i år ökade omsättningen med knappt 3 procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal. Omsättningen fortsatte att öka under andra kvartalet i år och steg med knappt 1 procent. Trots att ökningstakten dämpades något andra kvartalet utvecklades omsättningen i Norrland betydligt starkare än i både Stockholms och Västra Götalands län. I Stockholm sjönk den säsongrensade omsättningen med knappt 2 procent under andra kvartalet och i Västra Götaland

noterades en nedgång på ungefär 0,5 procent under motsvarande period.

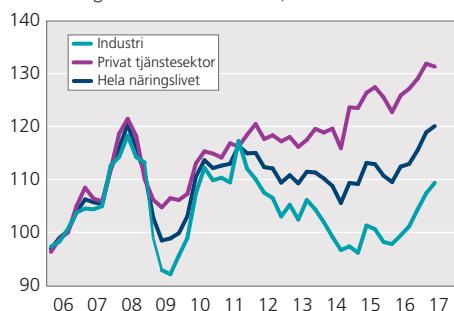
Det var industrin som agerade draglok för omsättningstillväxten under andra kvartalet i år och omsättningen inom denna bransch ökade med knappt 2 procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal. Efter fyra kvartal i rad med tillväxt vände tjänstebanschen nedåt och minskade med 0,4 procent. Industrin har återhämtats något efter den branta nedgången under 2011 och 2012 och steg snabbt i slutet av 2016 och första kvartalet i år. Trots detta ligger omsättning 7 procent lägre än toppnoteringen under tredje

kvartalet 2011. Under motsvarande period har tjänstebanscher ökat med 13 procent.

Under andra kvartalet i år ökade omsättningen starkast i Norrbotten tätt följd av Västernorrland. Omsättningen fortsatte även att öka i Jämtland under andra kvartalet, dock i lägre takt än tidigare. I Västernorrland steg omsättningen kraftigt under första kvartalet i år för att sedan vända nedåt andra kvartalet. Efter en period av sjunkande omsättning i Gävleborg började den att stiga under mitten av 2016 och fortsatte även att öka under första halvåret i år. Utvecklingen i Gävleborg var dock den svagaste av länen. ■

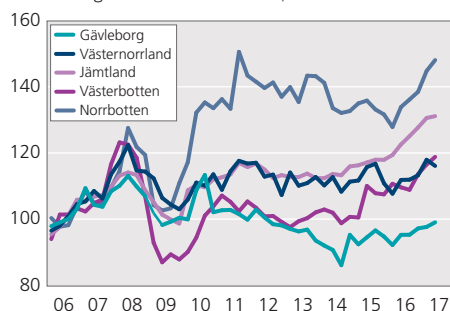
OMSÄTTNING NÄRINGSLIVET I NORRLAND

Säsongrensade kvartalsvärden, index 2006=100

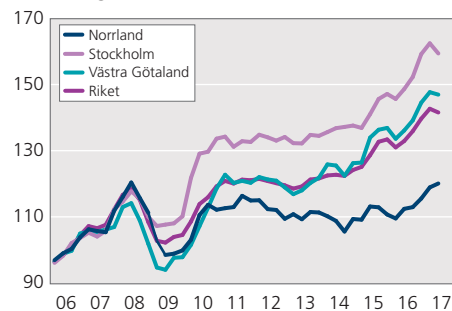
OMSÄTTNING NÄRINGSLIVET

Säsongrensade kvartalsvärden, index 2006=100

OMSÄTTNING NÄRINGSLIVET

Säsongrensade kvartalsvärden, index 2006=100

LÖNESUMMORNA ÖKADE SNABBARE ANDRA KVARTALET

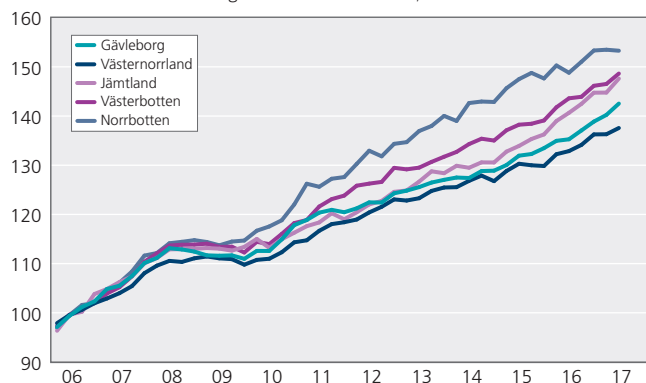
Efter en förhållandevis stark utveckling under andra halvåret i fjol så har ökningstakten av lönesumman dämpats något. Under första kvartalet i år ökade lönesumman endast svagt medan andra kvartalet bjöd på en högre tillväxttakt. Lönesumman för första halvåret var knappt 2 procent högre än andra halvåret 2016, justerat för säsongeffekter. Lönesumman i Stockholm och Västra Götaland steg dock snabbare under

samma period och ökade med knappt 3 procent i båda regionerna. Även i riket som helhet ökade lönesummorna något snabbare än i Norrland där lönesummorna steg med drygt 2 procent. Även i årstakt ligger Norrland lägre än riket och övriga regioner, med en ökning på knappt 4 procent från andra kvartalet i fjol till andra kvartalet i år. Stockholms län har den högsta utvecklingen i årstakt, där lönesummorna ökat med drygt 6 procent.

Utvecklingen för de olika länen var något spretig under andra kvartalet. Medan lönesumman sjönk svagt i Norrbotten ökade den med nästan 2 procent i Jämtland, säsongrensat. Sett i årstakt har lönesumman ökat mest i Gävleborg med en ökning på drygt 5 procent. Även i årstakt utvecklades lönesummorna svagast i Norrbotten med en ökning på 3 procent under andra kvartalet jämfört med motsvarande kvartal föregående år. ■

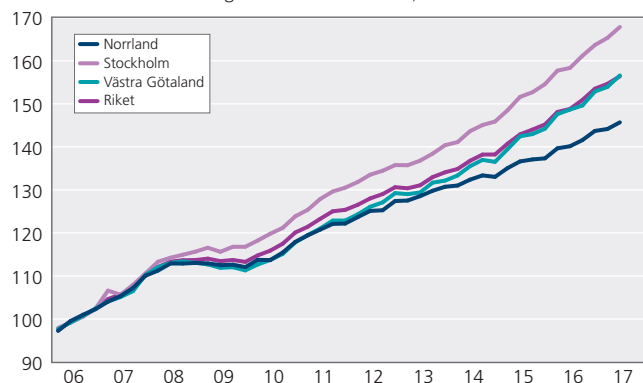
LÖNESUMMA PRIVAT OCH OFFENTLIG SEKTOR

Säsongrensade kvartalsvärden, 2006=100

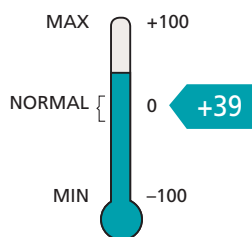
LÖNESUMMA PRIVAT OCH OFFENTLIG SEKTOR

Säsongrensade kvartalsvärden, 2006=100

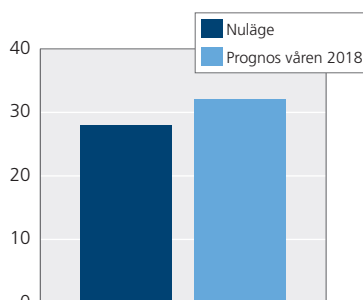

Näringslivet

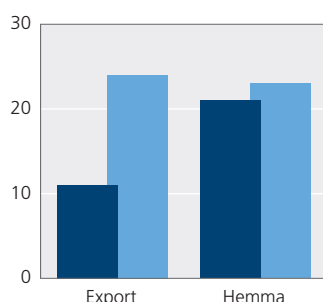
INDUSTRIPRODUKTION

Nettotal

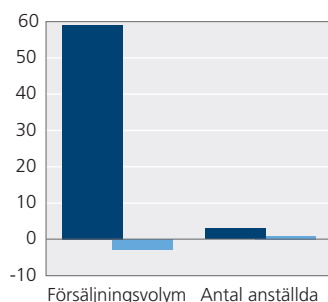
ORDERINGÅNG

Nettotal

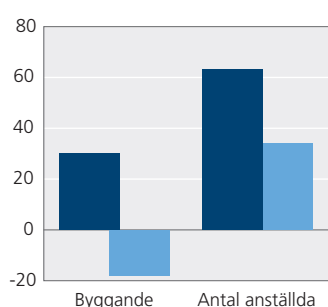
SÄLLANKÖPSHANDEL

Nettotal

BYGGVERKSAMHET

Nettotal

STARK INDUSTRI-KONJUNKTUR

Konjunkturen i Gävleborg har förbättrats markant sedan i fjol och börjar närma sig högkonjunktur. Stämningen inom industrin, framförallt för verkstadsföretagen, är väsentligt bättre än under förra hösten och industriföretagen ser även ljus på framtiden. Byggekongjunkturen fortsätter att vara mycket stark medan sällanköpshandeln har dämpats jämfört med förra hösten.

Prognos våren 2018

Uppsving för industrikonjunkturen

Industrikonjunkturen i Gävleborg har fått ett rejält uppsving det senaste året och konjunkturindex har ökat med 52 enheter från -15 i fjol till +37. Detta indikerar att konjunkturen är klart starkare än normalt.

I fjol spådde företagen inom verkstadsindustrin ett förbättrat läge framöver och höstens mätning visar att konjunkturen har förbättrats markant. Verkstadsföretagen har skruvat upp produktionen för att möta den ökade orderingen från både hemma- och exportmarknaden.

Även konjunkturen inom trävaruindustrin har förbättrats väsentligt och majoriteten av företagen inom branschen anser att det nuvarande konjunkturläget är bra. Bland industriföretagen är trävaruindustrin den delbransch som är mest nöjd med nuvarande konjunkturläge. Orderböckerna inom trävaruindustrin har fyllts på av order från både hemmamarknaden och utlandet och företagen har ökat produktionen rejält för att möta den ökade efterfrågan.

Det goda läget inom industrin väntas fortsätta till våren och vart fjärde företag tror att

konjunkturen förbättras ytterligare framöver. Flertalet industribranscher tror på en betydande förbättring av konjunkturen till våren.

Urstark byggkonjunktur

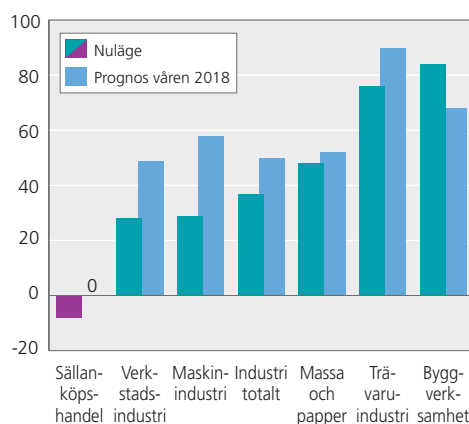
Det starka läget för byggindustrin fortsätter och branschen befinner sig precis som för ett år sedan i högkonjunktur. Konjunkturindex ökade med 16 enheter och landade på +84 i höst. Den urstarka konjunkturen märks genom att byggandet har ökat väsentligt under hösten och att sju av tio företag har utökat personalstyrkan jämfört med i våras. Byggföretagen spår dock att konjunkturen dämpas något framåt våren och att byggnadstakten tappar en del fart framöver.

Ökad försäljning inom sällanköpshandeln

Efter en kraftig uppgång för sällanköpshandeln i fjol har branschens konjunkturindex sjunkit från +51 till -8 i höst, vilket trots allt indikerar en normalkonjunktur. Handlarna tror att försäljningsvolymen kommer att öka kraftigt under andra halvåret i år och att lönsamheten fortsätter vara normal. Inför våren spår handlarna att konjunkturen förbättras något och att försäljningen ligger kvar på samma nivå som under hösten. ■

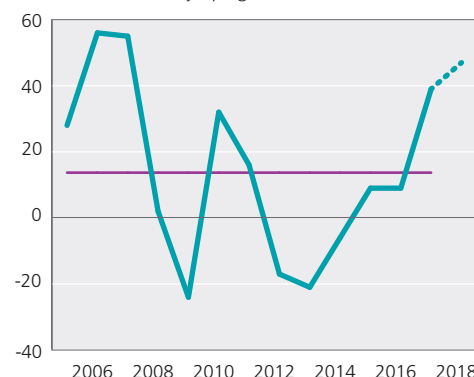
KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER HÖSTEN 2017 OCH VÅREN 2018

Nettotal

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

STABIL UPPGÅNG INOM INDUSTRIEN

Konjunkturindex uppgår i höst till +22 i Västernorrland vilket ligger något under de övriga Norrlandslänen. Industrikonjunkturen har förbättrats för andra året i rad och inom byggbranschen fortsätter det urstarka läget. Inom handeln har fjolårets dystra bild bytts mot viss optimism.

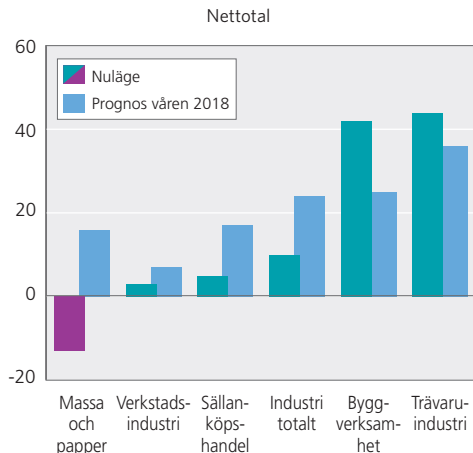
Prognos våren 2018

Starkare konjunktur för industrin

Industrikonjunkturen i Västernorrland har de senaste åren uppvisat relativt stora svängningar. Efter en betydligt svagare konjunktur än normalt under 2015 har läget sedan förbättrats under de två senaste åren. I höst fortsatte industrikonjunkturen åter upp med 16 enheter till ett index på +10, vilket ligger inom ramen för normalkonjunktur. Bakom årets uppgång ligger trävaruindustrin där läget återhämtats kraftigt från normal- till högkonjunktur. Konjunkturen för verkstadsindustrin och massa- och pappersindustrin har också stärkts och läget kan beskrivas som normalt inom båda delbranscherna.

Industriföretagen rapporterar om ökad ordergång under året. Sammantaget har orderstocksomdömet förbättrats väsentligt och ungefär hälften av företagen har ökat produktionsvolymerna under hösten. Till våren räknar industrin med att konjunkturen fortsätter att stärkas. Efterfrågan från utlandet och hemmamarknaden väntas öka och företagen planerar att skruva upp produktionen för att möta den ökade efterfrågan.

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER HÖSTEN 2017 OCH VÅREN 2018

Urstarkt läge för byggbranschen

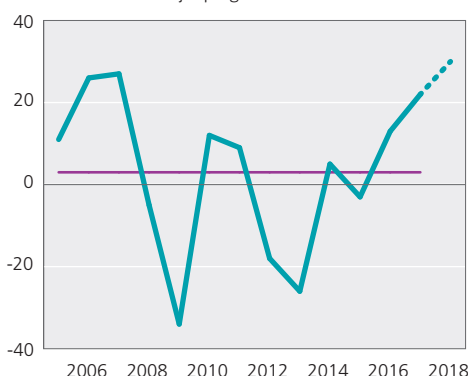
Utvecklingen för byggbranschen har varit exceptionellt stark de senaste åren. Förra hösten steg konjunkturindex med 32 enheter till +52 och i höst landar index på +42, vilket indikerar fortsatt högkonjunktur. Byggandet är oförändrat på en hög nivå och antalet antagna anbud har stabiliserats under hösten. Sysselsättningen har ökat något jämfört med i våras. Prognosen för nästa år är att byggandet ligger kvar på ungefär samma nivå. Personalstyrkan som ökat under ett par år bedöms minska till våren och efterfrågeläget ses som det största hindret för fortsatt expansion.

Bättre lönsamhet i handeln

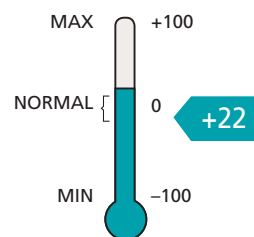
Konjunkturläget för sällanköpshandeln har förbättrats och konjunkturindex har stigit till +5 från fjolårets bottennotering på -18. Försäljningsvolymen har ökat och lönsamheten förbättrats avsevärt och det råder fortsatt tro på ökad försäljningsvolym och lönsamhet till våren. Fjolårets ansträngda läge har medfört att personalstyrkan minskat något, men nästan hälften av företagen säger sig vilja öka personalstyrkan. De flesta företagen planerar också nyinvesteringar och ser inget hinder för fortsatt expansion.

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

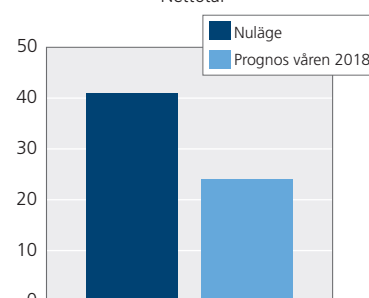

Näringslivet

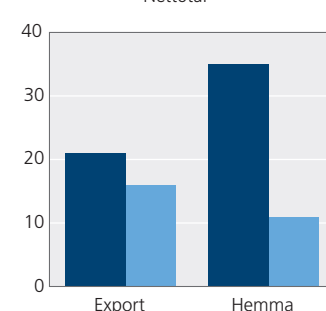
INDUSTRIPRODUKTION

Nettotal

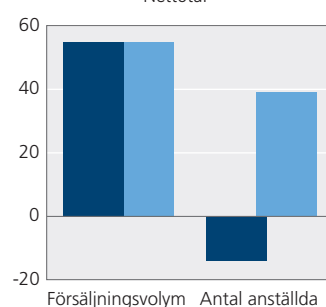
ORDERINGÅNG

Nettotal

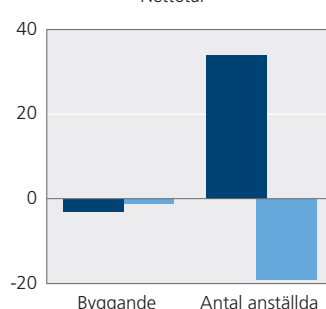
SÄLLANKÖPSHANDEL

Nettotal

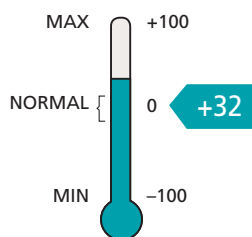
BYGGVERKSAMHET

Nettotal

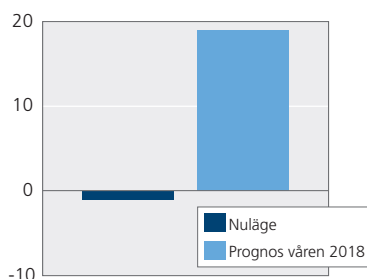

Näringslivet

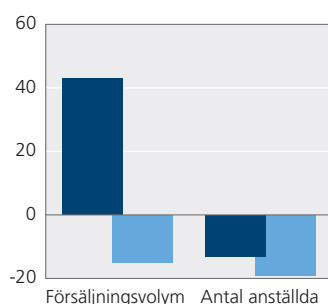
INDUSTRIPRODUKTION

Netttotal

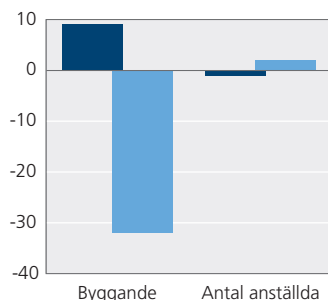
SÄLLANKÖPSHANDEL

Netttotal

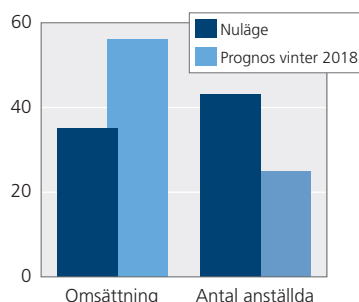
BYGGVERKSAMHET

Netttotal

TURISM

Netttotal

STARKT BYGGGANDE

Konjunkturen i Jämtland har stärkts sedan förra hösten och är i nuläget starkare än i Västerbotten och Västernorrland men svagare än i Norrbotten och Gävleborg. Konjunkturindex har ökat från +24 till +32 i Jämtland. Det är särskilt byggindustrin som bidrar till det positiva konjunkturläget.

Prognos våren 2018

Svag dämpning av industrikonjunkturen

Konjunkturläget inom industrin har fallit tillbaka 8 enheter från +30 förra hösten och ligger nu på +22. Framför allt har orderingen från både export- och hemmamarknaden minskat under det senaste halvåret. Fler företag bedömer nu att orderstocken är för liten än förhållandevis stor. Det finns dock en del ljusglimtar. Produktionen och orderingen från hemma- och exportmarknaden ökade starkt under våren 2017 jämfört med föregående halvår. Företagen är även optimistiska om produktion och ordergång inför våren 2018. Även positiva investerings- och anställningsplaner framåt våren tyder på en kortvarig dämpning. Lite oroande är ändå att efterfrågeläget ses som det klart största expansionshindret, vilket är särskilt påtagligt för de mindre företagen inom verkstadsindustrin.

Stark byggkonjunktur

Byggföretagen i Jämtland upplever en mycket stark högkonjunktur. Konjunkturindexet steg till +67 nu i september, att jämföra med +32 i september 2016 och dessförinnan flera år i rad av negativa indextal. Bygandet steg kraftigt

framför allt under våren 2017 och styrkan höll i sig under hösten. Antalet antagna bud har dock minskat under hösten i år. En majoritet av företagen uppger att orderstocken är stor med hänsyn till produktionsnivån, endast ett av tio företag menar att den är liten. Prognosen för konjunkturläget om ett halvår är en fortsatt stark konjunktur, som dock dämpas något. En begränsande faktor är att allt fler företag upplever att det råder brist på arbetskraft. Detta gäller de flesta yrkeskategorier.

Trög sällanköpshandel

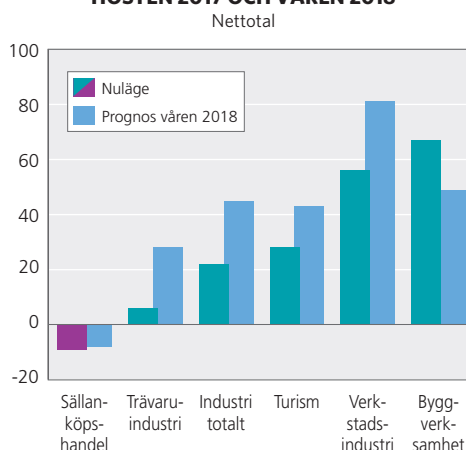
Sällanköpshandeln vill inte lyfta i Jämtland. Konjunkturindexet hamnar på -9 nu jämfört med -1 hösten 2016. Ljusglimten i mörkret är att försäljningsvolymen under hösten ökat starkt. En majoritet av företagen uppgav större volym under hösten än i våras. I övrigt rapporterar företagen sjunkande sysselsättning och lönsamhet.

Stark turistnäring

Konjunkturen för turistnäringen i Jämtland har förbättrats rejält. Omsättningen hos de jämtländska turistföretagen har ökat under både sommar- och vintersäsongen. Prognosen för kommande år är fortsatt positiv. ■

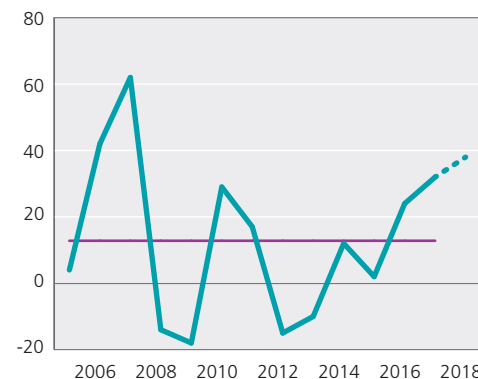
KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER

HÖSTEN 2017 OCH VÅREN 2018

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

UPPGÅNG PÅ BRED FRONT

Näringslivet i Västerbotten gör en betydligt ljusare bedömning av läget än i fjol. Länets totala konjunkturindex steg från +12 till +29 där uppgången märktes inom såväl industrin som inom byggbranschen och sällanköpshandeln. Handelsföretagen i Västerbotten är i höst mest positiva av samtliga Norrlandslän.

Prognos våren 2018

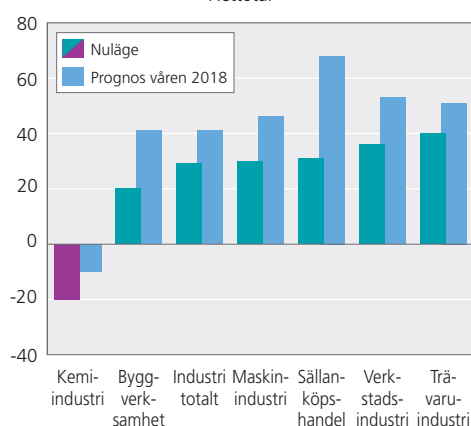
Trävaru- och verkstadsindustrin går bra

Industrikonjunkturen förbättrades tydligt jämfört med förra hösten och konjunkturindex steg från +9 till +29. Precis som i fjol var det de stora företagen som gjorde en starkare lägesbedömning än de små men skillnaden var mindre än förra året. För storföretagen var utvecklingen mycket stark första halvåret i år med stora uppgångar för produktion och ordergång. Andra halvåret mattades tillväxten något men däremot drog småföretagen upp sin produktion rejält och även ordergången stärktes.

Både trävaruindustrin och verkstadsindustrin i länet befinner sig på gränsen till högkonjunktur medan den mindre delbranschen kemisk industri är mer negativa kring nuläget. Produktion och ordergång har dock ökat under året inom samtliga delbranscher. Sysselsättningen har ökat svagt sedan i våras, där verkstadsindustrin stått för en stor del av denna ökning.

Kommande halvår förväntar sig industriföretagen i Västerbotten en fortsatt uppgång. Trävaruindustrin ser en stor ökning av exportefterfrågan vilket väntas leda till högre produktionsvolymen samt rekryteringsbehov till våren.

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER
HÖSTEN 2017 OCH VÅREN 2018
Nettotal

Återhämtning för byggbranschen

I fjol var läget relativt dämpat inom byggbranschen i Västerbotten. Några större förhoppningar om en kraftig vändning fanns inte heller i företagens prognoser. Utvecklingen har dock blivit betydligt starkare än förväntat med en uppgång för konjunkturindex från -15 till +20. Byggandet har ökat markant både första och andra halvåret i år samtidigt som orderstocken och sysselsättningen har ökat rejält från i våras.

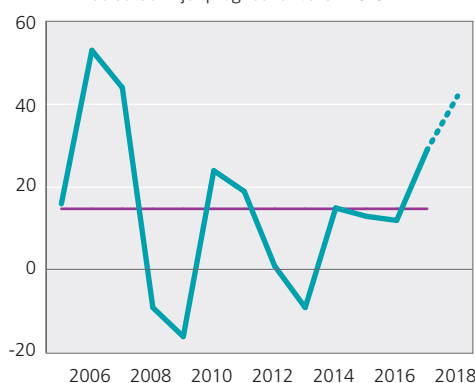
Till våren räknar byggföretagen med fortsatt uppgång men i lite lugnare tempo. Sysselsättningen väntas endast öka marginellt och en ökad arbetskraftsbrist kan bromsa uppgången.

Handlarna positiva

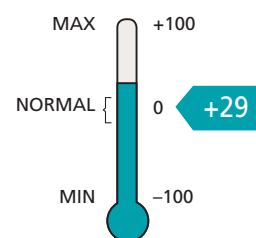
Konjunkturindex inom sällanköpshandeln gick upp från +22 till +31 vilket betyder att handlarna i Västerbotten är mest positiva av samtliga Norrlandslän. Försäljningen backade i vanlig ordning första halvåret men har tagit fart ordentligt andra halvåret i år. Drygt hälften av företagen har nyanställt sedan i våras men lönsamhetsomdömet är trots det starkare än på många år.

Uppgången väntas fortsätta även till våren 2018 med kraftig ökning av försäljning och sysselsättning inom handeln. ■

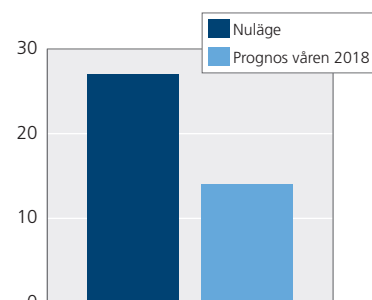
KONJUNKTURINDEX
Genomsnittslinje avser 2005–2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

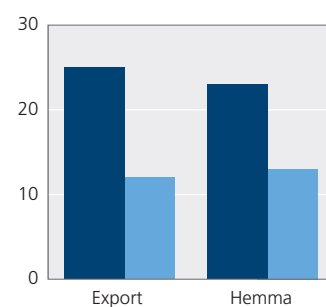
Näringslivet

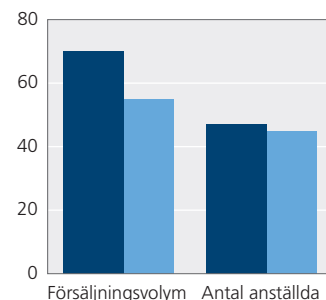
INDUSTRIPRODUKTION
Nettotal

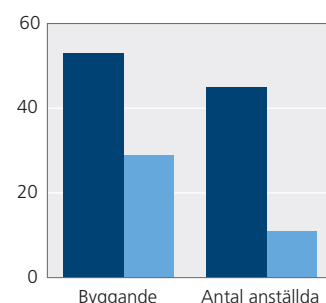
ORDERINGÅNG
Nettotal

SÄLLANKÖPSHANDEL
Nettotal

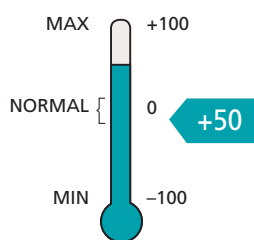

BYGGVERKSAMHET
Nettotal

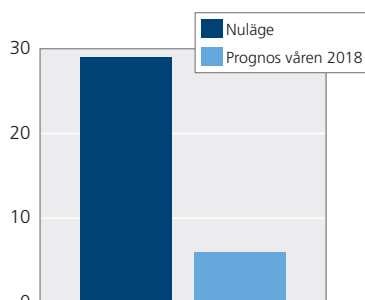

Näringslivet

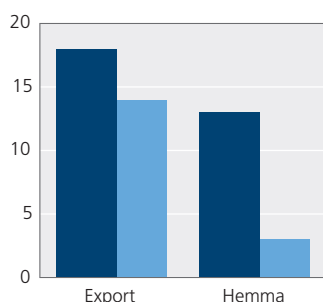
INDUSTRIPRODUKTION

Nettotal

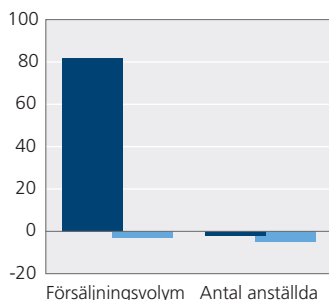
ORDERINGÅNG

Nettotal

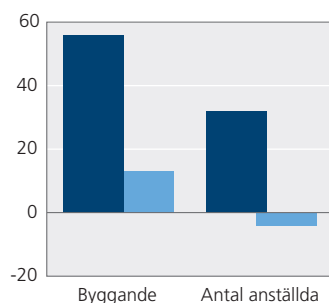
SÄLLANKÖPSHANDEL

Nettotal

BYGGVERKSAMHET

Nettotal

STARKASTE LÄNET

Konjunkturindex visar på +50, vilket indikerar att Norrbotten befinner sig i högkonjunktur. Industrin gick mycket starkt efter relativt stora nedgångar åren innan, samtidigt som byggbranschen ökade svagt. Till skillnad från industrin är läget inom sällanköpshandeln stabilt och konjunkturindex ligger kvar på samma nivå som föregående år.

Prognos våren 2018

Högkonjunktur för industrin

Från att ha legat på minus under flera år har nu industrikonjunkturen i Norrbotten förbättrats markant det senaste året och ökat från -17 till +66, vilket indikerar högkonjunktur. Det är till stor del verkstadsindustrin som ligger bakom uppgången. I hela industrin totalt är det sju av tio som tycker att läget är bra, jämfört med knappt två av tio förra hösten. Lönsamheten har ökat mycket starkt vilket har gett utrymme för nyrekryteringar. Trots det starka konjunkturläget har orderingsgången från såväl exportmarknaden, som hemmamarknaden, endast stigit måttligt, men orderstocken anses ändå av majoriteten som förhållandevis stor.

Industriföretagen räknar inte med någon stor konjunkturförändring inför kommande vår, utan förväntar sig att högkonjunkturen består. Orderingsgången från den utländska marknaden ser ut att öka måttligt medan orderingsgången från den inhemska marknaden förväntas bli oförändrad. Företagen tror att sysselsättningen kommer att ligga kvar på samma nivå nästa år.

Kraftig ökning av byggandet

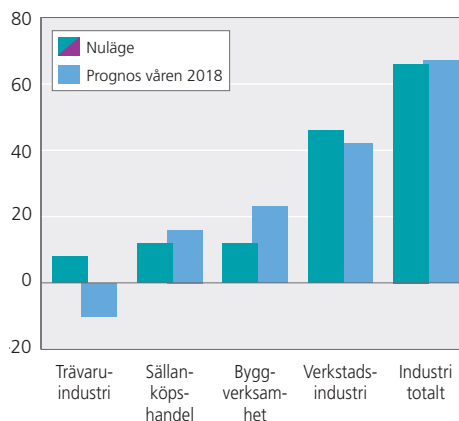
Efter en dämpning av konjunkturen de två senaste åren är nu byggbranschen på uppgång återigen. Konjunkturindex steg 17 enheter i årets undersökning, från -5 till +12, vilket indikerar normalkonjunktur. Trots de relativt låga konjunktursiffrorna har byggandet ökat kraftigt det senaste halvåret, och mer än en tredjedel anger att anbudet är större nu än i våras. Fyra av tio anser att orderstocken är lagom och nyttjandet av företagets produktionsresurser har ökat väsentligt sedan förra hösten. Efterfrågan tros öka måttligt till våren och man räknar med att kunna möta anbudet med nuvarande personalstyrka. Byggföretagen spår att konjunkturen kommer förbättras något till våren.

Stabilt läge för sällanköpshandeln

Konjunkturindex för sällanköpshandeln i Norrbotten är kvar på samma nivå som förra hösten, +12, och sju av tio anser att det rådande läget är tillfredsställande. En majoritet av företagen anser att försäljningsvolymen är större nu än för ett halvår sen och de flesta betecknar lönsamheten som normal. Konjunkturen tros bli oförändrad och försäljningen spås ligga stabilt till våren. ■

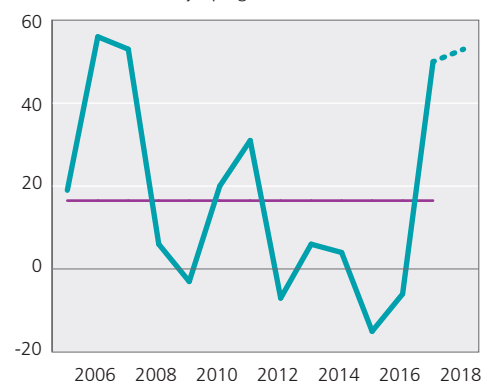
KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER HÖSTEN 2017 OCH VÅREN 2018

Nettotal

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2017
Streckad linje=prognos för våren 2018

BRANSCHÖVERSIKT MED KONJUNKTURINDEX 2017

	GÄVLEBORG			VÄSTERNORRLAND			JÄMTLAND			VÄSTERBOTTEN			NORRBOTTEN			NORRLAND		
	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ⁴⁾ %	Konj. index ³⁾
Utvinning av mineraler	0,2	2,8	..	0,1	1,3	..	0,1	1,7	..	0,9	14,9	..	4,6	79,3	..	5,8	1,2	..
Tillverkningsindustri, tot ⁵⁾	17,9	30,5	37	12,8	21,7	10	4,3	7,3	22	13,2	22,4	29	10,7	18,2	66	58,9	12,1	33
- Livsmedelsindustri	0,6	15,5	..	0,6	15,4	..	0,5	13,0	..	1,0	27,5	..	1,1	28,5	..	3,8	0,8	13
- Trävaruindustri	2,1	28,3	76	1,3	17,6	44	0,8	11,4	6	1,9	25,6	40	1,3	17,0	8	7,4	1,5	41
- - Sågverksindustri	0,7	19,9	..	0,8	24,0	..	0,4	12,6	..	1,0	28,7	..	0,5	14,9	..	3,5	0,7	26
- Massa- och pappersindustri	2,3	35,6	48	2,6	39,8	-13	0,0	0,4	..	0,3	5,0	..	1,3	19,3	..	6,6	1,3	37
- Kemisk industri	0,5	16,7	..	1,4	43,8	..	0,2	4,9	..	0,8	23,9	-20	0,4	10,7	..	3,3	0,7	17
- Stål- och metallverk	4,9	59,8	..	0,8	9,9	..	0,0	0,3	..	1,0	12,4	..	1,4	17,6	..	8,1	1,7	23
- Verkstadsindustri	5,8	25,7	28	4,9	21,4	3	1,8	8,1	56	6,7	29,5	36	3,5	15,3	46	22,7	4,7	30
- - Maskinindustri	1,2	21,6	29	1,5	27,2	..	0,5	9,2	..	2,1	38,1	30	0,2	4,0	..	5,6	1,1	27
- Övrig industri	1,7	23,9	..	1,2	16,8	..	0,9	12,9	..	1,4	20,1	..	1,8	26,3	..	7,0	1,4	..
Byggverksamhet	9,1	23,7	84	7,4	19,1	42	3,6	9,3	67	8,6	22,3	20	9,8	25,5	12	38,5	7,9	38
Bilhandel	1,2	21,0	..	1,3	23,4	..	0,7	12,7	..	1,3	22,2	..	1,2	20,6	..	5,7	1,2	39
Sällanköpshandel ⁶⁾	3,2	22,4	-8	3,1	21,7	5	1,4	10,1	-9	3,4	24,4	31	3,0	21,5	12	14,1	2,9	8
Transport och logistik	5,0	22,1	..	4,6	20,3	..	2,3	10,1	..	5,3	23,5	..	5,4	24,0	..	22,7	4,6	11
Turism	0,9	13,9	..	1,1	16,2	..	1,5	22,0	28	1,3	18,7	..	2,0	29,2	..	6,7	1,4	21
Fastighetsverksamhet	0,4	18,5	..	0,4	20,5	..	0,2	9,7	..	0,6	28,4	..	0,5	23,0	..	2,0	0,4	45
Företagstjänster	5,8	21,6	..	6,0	22,1	..	3,2	11,9	..	5,8	21,4	..	6,2	23,0	..	26,9	5,5	34
IT-tjänster	1,7	23,0	..	1,7	23,6	..	0,9	12,0	..	2,0	27,3	..	1,0	14,1	..	7,3	1,5	59
Övriga tjänstenäringsar	65,7	21,9	..	62,8	20,9	..	35,1	11,7	..	71,7	23,9	..	64,9	21,6	..	300,2	61,4	..
Totalt för resp. region	111,1	22,7	39	101,2	20,7	22	53,2	10,9	32	113,9	23,3	29	109,4	22,4	50	488,9	100,0	32

1) Antal anställda, tusental 2) Länets andel av Norrland 3) Avser konjunkturläget hösten 2017 4) Andel av näringslivet totalt i Norrland 5) Konjunkturindex avser industrin inkl. gruvindustrin
6) Exkl. bilhandel

UNDERSÖKNINGSMETODIK ■

Konjunkturutvecklingen i en region är givetvis intimt sammanlänkad med den totala ekonomiska utvecklingen i landet. Trots det kan det finnas så stora skillnader i näringslivsstruktur att konjunkturutvecklingen i landet inte alltid kan ligga till grund för en bedömning av utvecklingen i regionen.

Skilnader i näringslivsstruktur kan bestå av olikheter avseende t.ex. branschstruktur, exportintensitet och graden av legotillverkning hos företagen. Vid konjunkturanalys är det av speciellt intresse att se på branschstatistiken grupperad efter slutanvändning. En sådan gruppering till sektorer underlättar en analys av utvecklingen över tiden.

I Norrlandslänen ligger t.ex. gruvornas, skogsindustrins, massa- och pappersindustrins samt järn- och stålindustrins (inkl. metallvaror) andel av industrins totala förädlingsvärde högre än i riket som helhet. Detta förhållande i kombination med exportintensiteten hos företagen inom råvaruindustrierna leder till att en konjunkturuppgång i Norrland bör ligga före en konjunkturuppgång i landet. Förklaringen till detta är att råvaruindustrier tenderar att leda utvecklingen i en internationell konjunkturuppgång.

Andra faktorer som t.ex. grader av legotillverkning i olika branscher påverkar givetvis också situationen. För att få bättre information om regionens utveckling är regionala konjunkturundersökningar ett alternativ.

Undersökningens uppläggning

Konjunkturbarometern för Norrland omfattar följande huvudbranscher: industri, byggverksamhet, sällanköpshandel, bilhandel, transport & logistik, fastighetsverksamhet, företagstjänster, IT-tjänster samt turism. Undersökningen baseras på ett urval företag i Gävleborgs, Väster-norrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län och är en postenkät som omfattar totalt ca 1 000 företag i hela Norrland.

För industrin är urvalet stratifierat på bransch och storlek (antal anställda). Urvalet är så konstruerat att god täckning fås ned till storleksgruppen med minst 10 anställda. Detta görs för att kunna särredovisa små och medelstora företag. Företag med mer än 100 anställda totalundersöks. I undersökningen ingår för Norrland totalt ungefär 500 industriföretag.

För näringsgrenarna byggverksamhet och sällanköpshandel baseras konjunkturbarometern på ett urval av 25 företag per län i vardera bransch, för övriga branscher ligger urvalet på cirka 40 företag för respektive bransch i Norrland som helhet.

Urvalsramen utgörs av SCB:s Företagsdatabas (FDB). Företagen tillfrågas via en enkät, där företagsledningen ombeds besvara ett antal frågor avseende den ekonomiska utvecklingen för innevarande och kommande halvår. För varje fråga finns i regel tre svarsalternativ: större/ oförändrad/mindre.

Vid bearbetning av resultaten vägs svaren med ett storleksmått (förädlingsvärde alterna-

tivt antal anställda), så att de större företagen väger tyngre än de mindre. Resultaten presenteras som s.k. netttotal. Nettotalen utgörs av saldot mellan de företag som uppgivit positiv respektive negativ utveckling eller omdöme. Materialinsamling, statistisk bearbetning och analys görs av SCB.

Andel svarande bland tillfrågade företag uppgår till 83 procent för företag med över 100 anställda. Totalt uppgick svarsfrekvensen till drygt 76 procent.

Om Konjunkturindex för Norrland

Syftet med ett konjunkturindex är att ge ett sammanfattande mått på konjunkturen, dvs. det ekonomiska läget, i en bransch eller region vid en viss tidpunkt. Konjunkturindexen för en region är en sammanvägning av det aktuella konjunkturläget för de olika branscher som ingår och undersöks i en region.

Konjunkturläget för varje bransch är i sin tur grundat på företagens egna bedömningar av konjunkturen, bra/normal/dålig, vid en viss tidpunkt. Konjunkturindex, baserat på s.k. netttotal, har en möjlig variationsbredd från -100 till index +100. Värdet 0 med en toleransgräns på ca ±15 enheter anger läget för en s.k. normalkonjunktur. -100 anger en nattsvart lågkonjunktur och +100, vilket anger att 100 procent av företagen givit omdömet "bra" om konjunkturen, står för en överhettad högkonjunktur. Gränserna för låg- och högkonjunktur har schablonmässigt satts till index ca -40 respektive +40. ■

Topplån för företag

Norrlandsfondens uppdrag är att vara en möjliggörare. Varje år lånar vi ut cirka 300 miljoner kronor till nyetablering, utveckling och expansion i det norrländska näringslivet. För närvarande har vi drygt 400 kunder som förverkligar sina utvecklingsplaner.

Bra affärsidéer behöver god finansiering. Vår uppgift är att främja utvecklingen i norrländska företag genom att ställa upp med flexibla topplån som komplement till bank och ägarkapital. Vi kan också stå för behövliga garantier och borgensåtaganden.

Sedan Norrlandsfonden grundades 1961 har vi lånat ut cirka sju miljarder kronor. De har i sin tur genererat investeringar för 19 miljarder kronor. Vi är stolta över att bidra till att hela Norrland växer och blir ännu starkare.

**NORRLANDS
FONDEN**

TOPPLÅN FÖR FÖRETAG SEDAN 1961

Luleå Box 56, 971 03 Luleå. Tel 0920-24 42 50

Sundsvall Storgatan 31, 852 30 Sundsvall. Tel 0920-24 42 50

E-post info@norrlandsfonden.se | Hemsida www.norrlandsfonden.se